

ಕರಾವಂಜಿ

Karavanji

ಜೂನ್

೧೯೬೦

ಸಂಪಾದಕರು
ಶ್ರೀಲ ರಾ. ಶಿ.

ಬರಹಗಾರರು :

ಶ್ರೀಲ ಕುಮಾರ್
ಶ್ರೀಲ ಶ್ರೀರಂಗ
ಶ್ರೀಲ ರಾಮಿ
ಶ್ರೀಲ ಅ. ರಾ. ಸೇ.
ಶ್ರೀಲ ಹಾ. ರಾ.
ಶ್ರೀಲ ಕೇಳ
ಶ್ರೀಲ ಡೂನು
ಶ್ರೀಲ ವಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ್

ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬದಿಪ್ಪತಿ
ಕವುನಲ್ಲಾ

ತಳನಗಯ ಮಾನಪತ್ರಿಕೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೂ

ಉಜ್ಜಲವಾಗಿ ಬಿಡಲು

ಯೋಗ್ಯ ಪಾಲಿಮಾರ್ ಸೂಪರ್‌ಲಾಕ್

ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಎನಾಮೆಲ್

- ಬೇಗನೆ ಒಣಗುವ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಣಗುವ ಒಪ್ಪಳವಾಗಿ
ಥಳಥಳಿಸುವ ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಎನಾಮೆಲ್
- ಒಳಭಾಗಕ್ಕೂ, ಯಾ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ
- ಬ್ರಶ್‌ಮಾಡಲು, ಸ್ಟ್ರೀ ಯಾ ಡಿಪ್ ಮಾಡಿ ಬಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯ
- ಒಂದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕಲಸಬಹುದಾದ
38 ಬಣ್ಣಗಳಿವೆ.

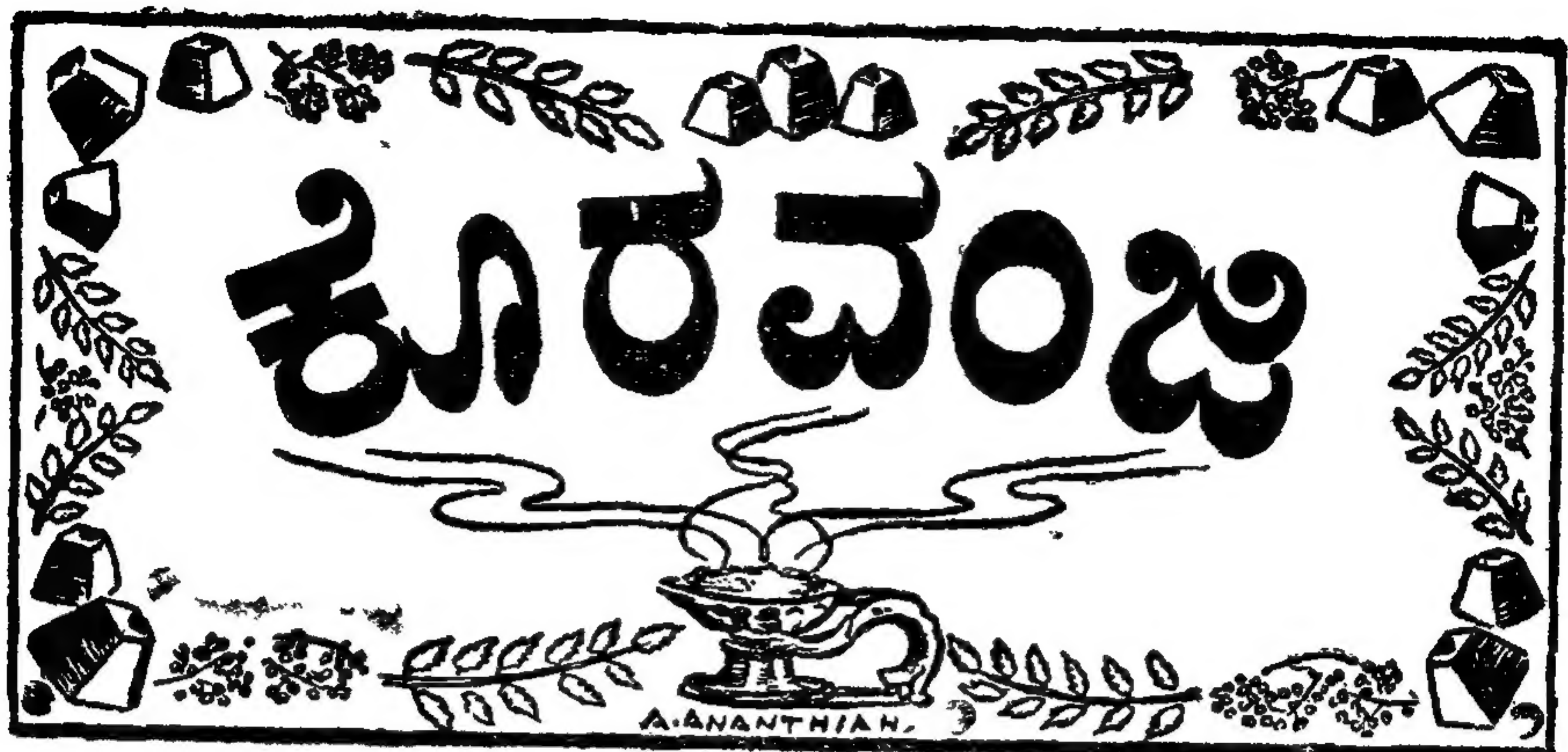

SHALIMAR PAINTS

SHALIMAR PAINT, COLOUR & VARNISH CO., PRIVATE LTD.

Calcutta - Bombay - Madras - New Delhi - Kanpur

(ಬರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಸಿಂಹಳ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವವರು)

ಸಂಪುಟ ೨೩

ಜೂನ್ ೧೯೬೦

ಸಂಚಿಕೆ ೩

ಕು ಹ ಕಿ ದಿ ಗ ಳು

ಕ್ರುಶ್ಚೇವರು ಐಸೆನ್‌ಹೋವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ "U Too" ಅಂತ ಚೀತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ !

* * * *

ಸಿನಿನೂ ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ಅಪಘಾತಕ್ಕೀಡಾದ ಬೈಸಿಕಲ್ಲಿನ ಯುವಕನು "ನನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲಾ ! ಆ ಪೋಸ್ಟರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರೆಲುಡುಪಿನ ತಾರೆಯ ತಪ್ಪು" ಎಂದು ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ,

—ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಖುಲಾಸೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ !!

* * * *

ಕಪ್ಪು ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಬಿಳುವೇರಿದ ಟೊಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಣುವ ಯೋಗ ರಾಜಾಜಿಯವರಿಗಿದೆಯಂತೆ.

* * * *

ಚಿಲಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಭಯಂಕರ ಭೂಕಂಪಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಲಭೆ ಆಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರ ಹಗರಣದಿಂದ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆಯಂತೆ.

* * * *

ಭಾರತದ ಗೌರೀಶಂಕರ ಆರೋಹಿ ತಂಡವು, ಶಿಖರವನ್ನು ಏರದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀನೀಯರು "ಹಸಿರು ಚಹಾ" ಕೊಡುವರೆಂಬುದು ಪಂಚಶೀಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿದ್ದರೂ ದಿಟವಲ್ಲವಂತೆ !

* * * *

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣಕೆ, ಸೊಡಿಲು ಮುಂತಾದ ಎಣ್ಣೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತುತ್ತಾ ಇದ್ದರು, ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜೆಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ದೀಪದ ಬಿರಿಬಿರಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ರೂಪೇ ಖರಾಬು ಕಾಣಿಸುತ್ತೆ ಎಂದು ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ಮರುಗಿದರಂತೆ.

* * * *

ಯೂಟೊ ಪ್ರಸಂಗವಾದ ಮೇಲೆ, ಅಮೆರಿಕನ್ನರು ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಷ್ಯಾದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಖಚಿತವಲ್ಲವಂತೆ.

* * * *

ಉದಯರಾಗ ಹಾಡ್ತಾ ಅಜ್ಜಿ ಕಾಫಿ ಕಾಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ ಅಂತ ಪ್ರಶಂಸನಾ ಪತ್ರವೊಂದು ಬಂದಿದೆ.

—ಅಜ್ಜಿಯ ಉದಯರಾಗದ ಬದಲು, ಮೊಮ್ಮಗಳ ಕೈಲಿ ಫಿಲಂ ಹಿಟ್ಸ್ ಹಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕಾಫಿ ಕಾಯಿಸಲಿ, ತಲೆಗೆ ಗೇರಿ ಬರುತ್ತೆ !

* * * *

ಸ್ವಾರ್ಥಭಿಲಾಷಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರ ಅಕೃತ್ಯ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಬೇಕು

—ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ;

—ಅದನ್ನೇ ರಾಜಾಜಿಯು ಕೂಡ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು !;

* * * *

ಸಕ್ಕರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಜಿಲೇಬಿ ತಯಾರಿಸುವ ನಮ್ಮ ಮಾಣಿಯನ್ನು ಯೂನೋ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಂತೆ !

* * * *

ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದಾಗ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹೆಂಡತಿಯು “ ಸರಿ ಅಂದ್ರೆ ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗೋಹಾಗಿಲ್ಲ— ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗೆ ಹೋಗೋಣ ” ಅಂತ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳಂತೆ.

* * * *

ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೃತಿಗಳು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಚಾರ ದಲ್ಲಿದ್ದವು ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಚೀನೀಯರು ಹೇಳಿಲ್ಲವಂತೆ.

—ಆದರೆ ರಷ್ಯನ್ನರು ಹೇಳಿದ್ದಾರಂತೆ !

* * * *

ಏನನ್ನಾಯ ಆಗಿಬಿಡ್ತು ಅಂತೀರಿ? ಪಕ್ಷದ ರಸೀತಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯ್ತು ಅಂತ ಹಿಗ್ಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರಿ ಮಳೆ ಬಿದ್ದು ಬೆಂಕಿ ಆರಿ ಹೋಗಿ ಬಿಡೋಣವೇ ?

* * * *

ಇದು ಕೇಳಿದ್ದಿರಾ ?

ಗುಬ್ಬಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಭಟ್ಟರು ನೆಲಭಾವೀಲಿ ನೀರು ಸೇದುಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಗುಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಎರಡಡಿ ನೀರಿದ್ದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಅಡಿ ಆಳದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಾಮಾಭಟ್ಟರು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಕೂಗು ಮೂರು ಕೂಗಿನ ದೂರ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. “ಅಪ್ಪಾ ಕೂಗ್ತಾ ಇದಾರೆ! ಕೇಳೋ ಏನಾಗಿದೆಯೋ” ಅಂತ ಮನೆಯಾಕೆ ಗುಳಪಾವಟೆ ಒತ್ತುತ್ತಾ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಹದಿನಾರರ ಪ್ರಾಯದ ಮಗ ಇಸ್ಪೀಟ್ ಆಟವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಬಾಜಿ ಇಟ್ಟು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಮ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾರದೆ ಆಟ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಓಡಿದ. ನಿಂತ. ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿದ. ಧ್ವನಿ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ. ಭಾವಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಭಾವಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. “ಏನಾಯ್ತಪ್ಪಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಭಾವಿಯ ತಳದಿಂದ ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ. ಹೀಗೆ ಹೇಗೆ ಆಯ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ. ಹೆಬ್ಬಗೆ ಒಂದು ತಂತಿ ಕಳಿಸು. “ಅಲ್ಲಿನ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ಅಡಿ ಏಣಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮನೆ ದೀಪ ಹೋಗಿದೆ ಅನ್ನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರ್ತಾರೆ. ಆಗ ಏಣಿನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೊಗೊಂಡು ಬಾ. ಭಾವಿಗೆ ಇಳಿಸು ನಾನು ಎದ್ದು ಬರ್ತೇನೆ. ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಸಮಜಾಯಿಸಿ ಹೇಳ್ತೇನೆ. ಮನೆ ದೀಪ ಕೆಟ್ಟರೆ ಅವರು ಪುಕ್ಕಟ್ಟು ಬರ್ತಾರೆ” ಅಂತ.

ಮಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗುಬ್ಬಾಲೆ ಅಂಚೆ ತಂತಿ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುಕ್ಕಟ್ಟು ಫಾರಂ ಪಡೆದು, ಪುಕ್ಕಟ್ಟು ಲೇಖನಿ, ಪುಕ್ಕಟ್ಟು ಮಸಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ.

“ಅಪ್ಪ ನೆಲಭಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದಿದಾರೆ. ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಹೆಬ್ಬ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಅಫೀಸಿಗೆ ತಂತಿ ಕೊಡು ಅಂತ. ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಏಣಿ ತೊಗೊಂಡು ಬೇಗ ಬನ್ನಿ” ಅಂತ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಆದರೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ನಯಾವೈಸೇಗೆ ಹತ್ತೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಯತ್ತ ಸಡುತ್ತಲೆ ಮಗ ತಂತಿ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲೇ ಇದಾನೆ. ಅಪ್ಪ ಭಾವಿ ತಳದಲ್ಲೇ ಇದಾನೆ ತಾಯಿ ಗುಳಪಾವಟೆ ಒತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದಾಳೆ!

ನಮ್ಮೂರೇ ವಾಸಿ

ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಂಜೆ, ಉರ್ವಶಿಯ ನೃತ್ಯ ಬಲು ಮೋಜಿನ ಮೇಲಿತ್ತುಂತೆ.

ಅಪೂರ್ವ “ರೇಕಾ” ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ತಬಲದ ತಮ್ಮುವಿನ ಕಲಾ ಚಾತುರ್ಯ ದಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ನೃತ್ಯ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಉರ್ವಶಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತುಂತೆ.

ನೃತ್ಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮುವಿನ ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿ ಪ್ರಶಂಸಿದಳಂತೆ ಉರ್ವಶಿ. ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಳೆನಿಂಬೆ ಪಾಣಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಉರ್ವಶಿ ಹೇಳಿದಳಂತೆ. “ಪ್ರಿಯಾ? ನೀನು ತಬಲ ನುಡಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬುತ್ತೆ ನನ್ನ ಕನಸೆಲ್ಲಾ ನೆನಪಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ನಾನೇ ನೀನು ಎಂದನ್ನಿಸುತ್ತೆ” ಎಂದಳಂತೆ.

ಆಗ ತಮ್ಮು ಹೇಳಿದನಂತೆ “ಉರ್ವಶಿ! ನಿನ್ನ ನೃತ್ಯ ಬಲು ಅಮೋಘ ವಾದುದು. ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾದ ಕುಣಿಯುತ್ತೆ. ಕಣಕಾಲು ಜಲ್ಗೂಡಿ ಸುತ್ತೆ. ಮೀನುಖಂಡ ಮಿನುಗುತ್ತೆ, ಮೊಣಕಾಲು ಹರಿದಾಡುತ್ತೆ. ನಿನ್ನ ಪಡೆದ ವನೇ ಧನ್ಯ! ಆದರೇನು ಹೇಳಲಿ, ನನ್ನೊಡೆಯನಿಗೆ ಇರುವ ವಜ್ರದ ರಾಶಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಮರವಜ್ರವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನೊಡೆಯನಿಗೆ ಇರುವ ಕೆಂಪಿನ ಗೊಂಚಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪು ಬಿಳುಚುತ್ತೆ. ಆತನ ಭಂಡಾರದ ನೆನಪಾದರೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾಗೆ ಬಂಗಾರ ಎನ್ನುವ ನೆನಪಾಗುತ್ತೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗುಂಟೇ? ಆ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದೇ? ಹೌದು! ಎಂದು ನುಡಿ” ಎಂದು ಗೋಗರೆದನಂತೆ.

“ಹ್ವಾ! ಅಂತಹ ನಿನ್ನೊಡೆಯಾ ಯಾರು? ಆ ರೂಪುವಂತನ ಹೆಸರೇನು?” ಎಂದಳಂತೆ ಕಾತುರದಿಂದ ಅನುಪಮೆಯಾದ ಉರ್ವಶಿ.

“ನನ್ನೊಡೆಯ ನರವಾಹನ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕುಬೇರ. ಅವನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಬಲದವ. ಅವನೇ ಇಂದಿನ ಸಂಜೆಯ ಕೂಟಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಎರವಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು” ಎಂದು ತಮ್ಮು ಹೇಳಿದನಂತೆ.

“ಹಾಗಾ! ನಿನ್ನೊಡೆಯನ ವಿಳಾಸವೇನು?” ಎಂದಳಂತೆ ಉರ್ವಶಿ. ಆಗ ತಮ್ಮು ಗುರು ಕೈಲಾಸವಾಸಿ ಅಂದಹಾಗೆ

“ನಮ್ಮೂರೇ ವಾಸಿ, ಉರ್ವಶಿ” ಎಂದು ಊಟಮಾಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತೆ.

ಸುತ್ತುಲೂಡಕಾಯಿತರು!!

ಕರೆಸಬೇಕು ವಿನೋಬಾಜೀನ!!

ರಂಗಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಳು,—ಈ ವರ್ಷವಾದರೂ ಬಂಡೆದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬರೋಣ ಕಣೋ! ಬಂಡೆ ದೇವರು ಬಲು ಕ್ರೂರಿ. ರಾಜನಿಗೆ ಸಂದು ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಹರಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಂದು ತಲೆ ಮಾಡಿಸ್ತೀನಿ ಅಂತ. ಈಗಾಗಲೇ ಐದುವರ್ಷ ಆಯ್ತಲ್ಲೊ—ಎಂದು.

ಆಗಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬಂಡೆದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡೆ. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಮಾವಾಡಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿ, ನಂತರ ವೈದ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ದೋಸ್ತಿ ಕೈಲಿ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಶನಿವಾರ ಬಂಡೆದೇವರತ್ತ ನಾನೂ ಅಜ್ಜಿ, ಅವಳು, ಅನು, ಅದೂ, ಸಮೇತ ಹೊರಟೆವು.

ದೇವರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಸ್ಸಿನಿಂದಿಳಿದಾಗಲೇ ರೂಪ, ಲಕ್ಷ ಇಬ್ಬರೂ ಭಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿ ನಾಮ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಭತ್ತೆಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಚೀಟಿ ಕೈಲಿಟ್ಟು ಐದು ರೂಪಾಯಿ, ಬಾಡಿಗೆ ಅಂತ ಸುಲಿದರು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಪಾಚಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಕೊಳಕು ಕೊಳ ತೋರಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಪೀಕಿ ಅಂತ ಅಂದರು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಾದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊಸಿಲ ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ೬ ಪೂಜಾ ಟಿಕೆಟ್ಟನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ಆರು ಪಾವಲಿ ಕಸಿದರು. ನಂತರ ಗರ್ಭಗುಡಿಯತ್ತ ಅಟ್ಟಿ ಅವರು ಮಾಯವಾದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಯಿತಲ್ಲಾ! ದೇವರೇ ಕಾಪಾಡಿದ ಅಂತ ದೇವರ ಗರ್ಭದ ಗುಡಿಯತ್ತ ಹೊರಟೆವು. ೬ ಪೂಜಾ ಟಿಕೆಟ್ಟನ್ನು ಅಭಯ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗರ್ಭದ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ತಾಸೀಲ್‌ಸಿಂಗ್ ಕಾದಿದ್ದ. ಆ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನೇ ಇಸುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಜ್ಜಿಗುಜ್ಜಿ ಮಾಡಿ ದೇವರತ್ತ ಒಳರಂಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಕುಂಕುಮಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಸ್ತೀರೋ ಅಭೀಷೇಕಾನೋ, ಐದು ಕೊಡ್ತೀರೋ ಹತ್ತು ಸಾಧ್ಯವೋ ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದ. ರಂಗಜ್ಜಿ ಅಭೀಷೇಕ ಮಾಡಿಸ್ಬೇಕಪ್ಪಾ ಅಂದಳು. ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸೊಂಟದಿಂದ ತೆಗೆದೆ. ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಆ ನೋಟನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ. ಅವನೊಂದು ಚೀಟಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಗುರ್ತು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟ. ನಿಮ್ಮ ಹೊತ್ತು ಬಂತು ನುಗ್ಗಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಅಂದ. ಬೆದರಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಓಡಿದೆವು. ದೇವರಿಗೆ

ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭಾರೀ ಡಕಾಯಿತ. ಅಮಲ್ದಾರ್ ಸಿಂಗನ ಹಾಗೇ ಅವನ ಪ್ರಭಾವ. ಅವನೇ ಮುಖಂಡ ಇರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೇ ದೇವರು ಕೂಡ ಕೆಮಕ್ಕಮಕ್ಕನ್ನದೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಎಣ್ಣೆ ಒತ್ತಿ ಅವರ ಅಮ್ಮ ಎರೆದರೇ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ದೇವರು ಗವ್‌ಚಿಪ್ ಆಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅಮಲ್ದಾರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮುಖಂಡನೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆತ್ತಿ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಹಿಡಿದ. ಮಂಗಳಾರತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೈ ಬೆರಳು ಬಿಡಿಸಿ ತಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿದಾಗ, ಆಕೆ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಉಂಗುರ ಮಂಗಳಾರತಿ ತಟ್ಟೆಗೆ ಬಿತ್ತು. ಬೇಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂತ ನನಗೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು ಆದರೆ ಪೂಜಾರಿ ಮುಖ ನೋಡಿ ತೆಪ್ಪಗಾದೆ. ಕೊಳೆತ ತೆಂಗಿನಕಾಯುರ್ಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹುರೀಟ್ಟು ಬೆಲ್ಲ ಕಲಸಿ ತಿಂದು, ಮಲಗಿ ತಿಗಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಒಡಲ ರಕ್ತ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಸ್ಸು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಈಗ ವಿನೋಬಾಜೀಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಬಂಡೆದೇವರ ಗುಡಿ ಹತ್ತಿರ ಡಕಾಯಿತರ ಗುಂಪಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯರೇ! ತಾವಿತ್ತ ಬೇಗ ಬರಬೇಕು!! ಅಂತ.

* * * *

ಜೈತ್ರಮಾಸ ಮೂಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷವೂ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಹಚ್ಚಿ ಹಸುರಾಗಿ ಹರಡಿರುತ್ತದೆ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕೂಡ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಿಂದ ಕಂಡ ಹಲವಾರು ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ತೆರಿಗೆಯಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಘವರ್ಣದ ಕಾಳದೂತನ ಕೈಲಿ ಕೊಟ್ಟು ತಲಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದ, ಜಿಂದ ಕಾಣಿಸಿದ ಆ ಜನರು ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಬಳಲಿ ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಪತ್ರಗಳ ಜತೆ ಬಂದಿದ್ದ, ಜಾತಕದ ಖಾಲಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆದಾಯದ ಗ್ರಹಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತುಂಬಿ ಕಳಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಡಕಾಯಿತ ಡಾಲಾಸಿಂಗ್ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಇಂತಹ ದಿವಸ ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಂತಹ ಕಡೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು” ಅಂತ. ಡಕಾಯಿತ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳದೇ ಇದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು

ಬೀಳಬಹುದೇನೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ವತ್ಸದ ವಿಳಾಸದವ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೇ ಹಾಜರಾದಾಗ ನನ್ನ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ಡಕಾಯಿತನೊಬ್ಬ ಬೆಂಚೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ಕೂಡ್ರಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಹೇಬ್ರು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಅಂದ. ಕೂತುಕೊಂಡೆ. ಅವ ಬಂದು ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತ. ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಲ್ವಾ ಎಂದ. ಎರಡೇ ಆಣೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಅಂದ. ಇಲ್ಲೇ ಸಿಗುತ್ತೆ ನಿಮಗೂ ತಂದುಕೊಡ್ಲಾ ಅಂದ. ನಾನು ತೆಪ್ಪನಿದ್ದೆ. ಒಂದಾಯ್ತು, ಎರಡಾಯ್ತು, ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಮೂರು ಬಡೀತು. ನಾನೆದ್ದೆ. ಎಲ್ಲಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಸಾಹೇಬ್ರು, ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದು ಕೂಗು ಹಾಕಿದೆ. ಎದುರು ಕೊಠಡಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಸೊಗಸಾದ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ ಡಕಾಯಿತನೊಬ್ಬ ಹೊರಬಂದ. ಷಾಭಾಷಾ ಸಲಾಂಕೆ ಅವನೇ ಇರಬೇಕು. “ಯಾರ್ರೀ ಅರಜೋದು” ಎಂದು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುಚ್ಚಳ ಮುಚ್ಚಿ ಮೇಲು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಪುಟ್ಟ ಡಕಾಯಿತ ಹೇಳಿದ ಇವರು ಈಗತಾನೆ ಬಂದರು ಆರನೇ ಆಫೀಸರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸು ಅಂದರು. ತಿಳಿಸಿದೆ ಏಳನೇ ಆಫೀಸು ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ನಾನೇನು ಮಾಡ್ಲಿ ಅಂದ. ಷಾಭಾಷಾ ಸಲಾಂಕೆ ತನ್ನ ಗುಹೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿನ ಸಮಾಧಾನದ ಬಲೆ ಬಿಗಿಯುತ್ತಾ ಎಳೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋದ. ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಸಾಭಾಗ್ಯದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿದ. ಅವನು ಬಿಟ್ಟ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಆಡಿಟರ್ ಗುರು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದೆ. ಅದೇ ಸಮಯ ಕಾದು ಅವ ಭಾಧೂರ್ ಸಿಂಗನನ್ನು ಕರೆಸಿ, “ಇವ ಆಡಿದ ಆಟ, ಹೂಡಿದ ನಾಟಕ ನೋಡು, ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತಾನೆ. ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುಲ್ಲ” ಅಂತ ನನ್ನ ತೋರಿಸಿ ಅವನೆದುರಿಗೆ ನಗೆಯಾಡಿ, ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕೂಡ ಚೆಕ್ಕಂದವಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಆಟವಾಡಿದ. ಭಾಧೂರ್ ಸಿಂಗ್ ಕನಿಕರದಿಂದ ಲೆಂಬಂತೆ ನನ್ನ ಕೇಳಿದ “ಇದೇನಯ್ಯಾ ಮತ್ತೆ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕದ ಒಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ, ತಿಂಗಳೊಂದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ, ಅರ್ಧಲಕ್ಷ, ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ, ಒಂದೂವರೆಲಕ್ಷ ಅಂತ ಪೆನ್ನಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಗುರ್ತು ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ ಇವೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಆಯಾ ತಿಂಗಳ ದಿಟವಾದ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲವೇ” ಅಂದ.

“ಮಹಾ ಡಕಾಯಿತ ಪ್ರಭೋ! ರಾಮನಾಮ ಬರೆದು, ಕೋಟಿನಾಮ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ, ಬಿಸಿಲ್ಲಾಲದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೆದಿದ್ದ ನಾಮದ ಕಡತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ವಾಡಿಕೆ. ಬರೆದ ರಾಮನಾಮದ ಮೊತ್ತದ ಸಂಖ್ಯೆ ಅದು. ಅದಷ್ಟೂ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನೇಕೆ

ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಈ ಕಡತಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದೆ? ನಿಮ್ಮಂತಹವರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಫೈಸಲ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಅಂತ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರನ್ನೇ ಫೈಸಲ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನೂ ಡಕಾಯ್ತಿ ಮಾಡಲು ಕಲಿತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ! ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಾನಂತಹ ಅಲ್ಪ! ಎಂದೆ.

ಭಾಧೂರ್ ಸಿಂಗ್, ಷಾಭಾಸ್ ಸಿಂಗನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ, “ಒಳ್ಳೆ ಗಿರಾಕಿ ಪತ್ತೆ ಹಿಡಿದೆ. ಮಡಗು ಇವನಿಗೆ. ಮೂರು ಇನ್ಕ್ವಿಮೆಂಟ್ ನಿಂಗೆ ಖಂಡಿತ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಗಾಳ ಹಾಕಿದರು. ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು ಅಂತ ತೆತ್ತೆ.

“ಜೈತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಡಕಾಯಿತರ ಗುಂಪು ಸೇರುತ್ತೆ ಆಚಾರ್ಯರೇ! ತಾವಿತ್ತ ಬೇಗ ಬರಬೇಕು” ಅಂತ ಬರೆದೆ.

* * * *

ರಾಮ್ನಾಮಿ ಹೇಳಿದ ಅಂತ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿನ ಪೈಸ್ ಬಾಂಡ್ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡೆ. ಬಂದರೆ ಸಹಸ್ರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬರುತ್ತೆ. ಹೋದರೆ ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿನ ಮೇಲೆ ಐದು ವರ್ಷದ ಬಡ್ಡಿ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೊರಾರ್ಜಿಭಾಯಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದೇನು ಜೂಜುಗಾರಿಕೆ ಅಲ್ಲ ಅಂತ. ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ. ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಪೈಸ್ ಬಾಂಡನ್ನೇನೋ ಸಂದೂಕದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಾಕೆಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟೆ.

ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಲಾಯ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಣಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ತಂದು, ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ, ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಎರಡನೇ ಕ್ಲಾರ್ಕಿಗೆ ಕಾಗದ ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಆತನಿಂದ ಭರವಸೆ ಪಡೆದು, ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಏನೇನೂ ನೆನಪಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶನಿವಾರ ಬೇಗ ಕಛೇರಿ ಮುಗಿಯಿತು ಅಂತ ಮನೆಗೆ ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಕಾದಿದ್ದ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಬಾಗಿ ಲಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಎದುರ್ಗೊಂಡು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬೋಂಡ ಎದುರ್ಗಿಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಎಂದಳು. ಯಾಕೇ? ಎಂದೆ. “ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕುಪ್ಪಸದ ಕಾರಭಾರ ನಡೆಯೋ ಮನೆಯಿದಲ್ಲ” ಎಂದು ಗುಡುಗುಡಿಸಿದೆ. ಆಗ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ವಿಶ್ವರೂಪ ತೋರಿಸುವಂತೆ ನಿಂತಳು. ತುಟಿಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ತುಂಟು ಕೋಪ ಚಿಲ್ಲಾಟವಾಡಿತು. ಈ ಡಕಾಯಿತಳ ಎದುರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಲೇಸು ಎಂದು ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ.

ಎಂಟೂ ಮಕ್ಕಳು ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ನನ್ನ ಸುತ್ತ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿ
ಸಿದುವು. “ಅಮ್ಮಾ ಗೆದ್ದಳು,—ನಂಗೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ಸಿಕ್ಕಿತು,—ನಂಗೆ ಸ್ಕೂಟರ್
ಖಂಡಿತ,—ಎರಡೆಳೆ ಸರ ನಂಗೆ ಭದ್ರ,—ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬರೋದು
ಖಾತರಿಯಾಯ್ತು,—ಮೆಕ್ಕಾನೋ ಸೆಟ್ ಮರೆಯಲ್ವಲ್ಲಮ್ಮಾ,—ಅಲ್ಪೇಷಿಯನ್
ನಾಯಿ ಕೊಂಡು ಕೊಡ್ತೀಯಲ್ಲಮ್ಮಾ,—ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡ್ತೀ
ಯಲ್ಲಮ್ಮಾ,—ನಂಗೊಂದು ಹೊಸ ಬಳಸ, ಹೊಸ ಕುದುರೆಗಾಡಿ, ಹೊಸಲಂಗ,—
ಎಂದು ಎಂಟೂ ಧ್ವನಿಗಳು ಬೊಬ್ಬೆಯಿಟ್ಟು ಕೇಕೇ ಹಾಕಿದುವು.

“ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಿ! ನಮ್ಮಣ್ಣ ಹೊಸ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಇಡ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಣ
ಹಾಕಿದರೆ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕೊಳ್ಳೋಹಾಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಹಣ
ಬರುತ್ತೆ, ಅಸಲೂ ಇರುತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಶೇನೂ ತೀರುತ್ತೆ” ಎಂದಳು ರುಕ್ಮಿಣಿ.

“ಏನೆ ಇದೆಲ್ಲಾ” ಅಂದೆ, ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

“ನೀವು ಕೊಂಡ ಪೈಸ್ ಬಾಂಡಿಗೆ ೨೫,೦೦೦ ಬಂದಿದೆ ಅಂದ್ರೆ!” ಅಂದಳು
ರುಕ್ಮಿಣಿ. ಸಂದೂಕದಲ್ಲಿ ಅವತ್ತೇ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಂದ್ರೆ ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದಳು.

“ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಏನಾರೂ ಬೇಡವೇಮ್ಮಾ” ಎಂದು ಒಂದು ಕಿರುದನಿ ಕೇಳಿತು.

“ಅವರಿಗ್ಯಾಕೋ” ಎಂದು ಮರುದನಿ ನುಡಿಯಿತು.

“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡಕಾಯಿತರ ಗುಂಪುಗೂಡಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯರೇ! ನೀವು ಬೇಗ
ಬಂದರೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆಯಲು ಶುರುಮಾಡಿದೆ.

* * * *

ಡಕಾಯಿತರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆ ಸೇರಿತ್ತು. ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಬಂದಿದ್ದವ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವೆಲ್ಲಾ
ಆ ವರದಿ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಬಂದ ಡಕಾ
ಯಿತ ವರದಿ ಹೇಳಿದ. “ಸೋದರ ಸೋದರರೇ! ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರೇ ಮರೆ
ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುಭದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಬದಲು
ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ಚೆನ್ನ ಅಂತ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತೆ.”

ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

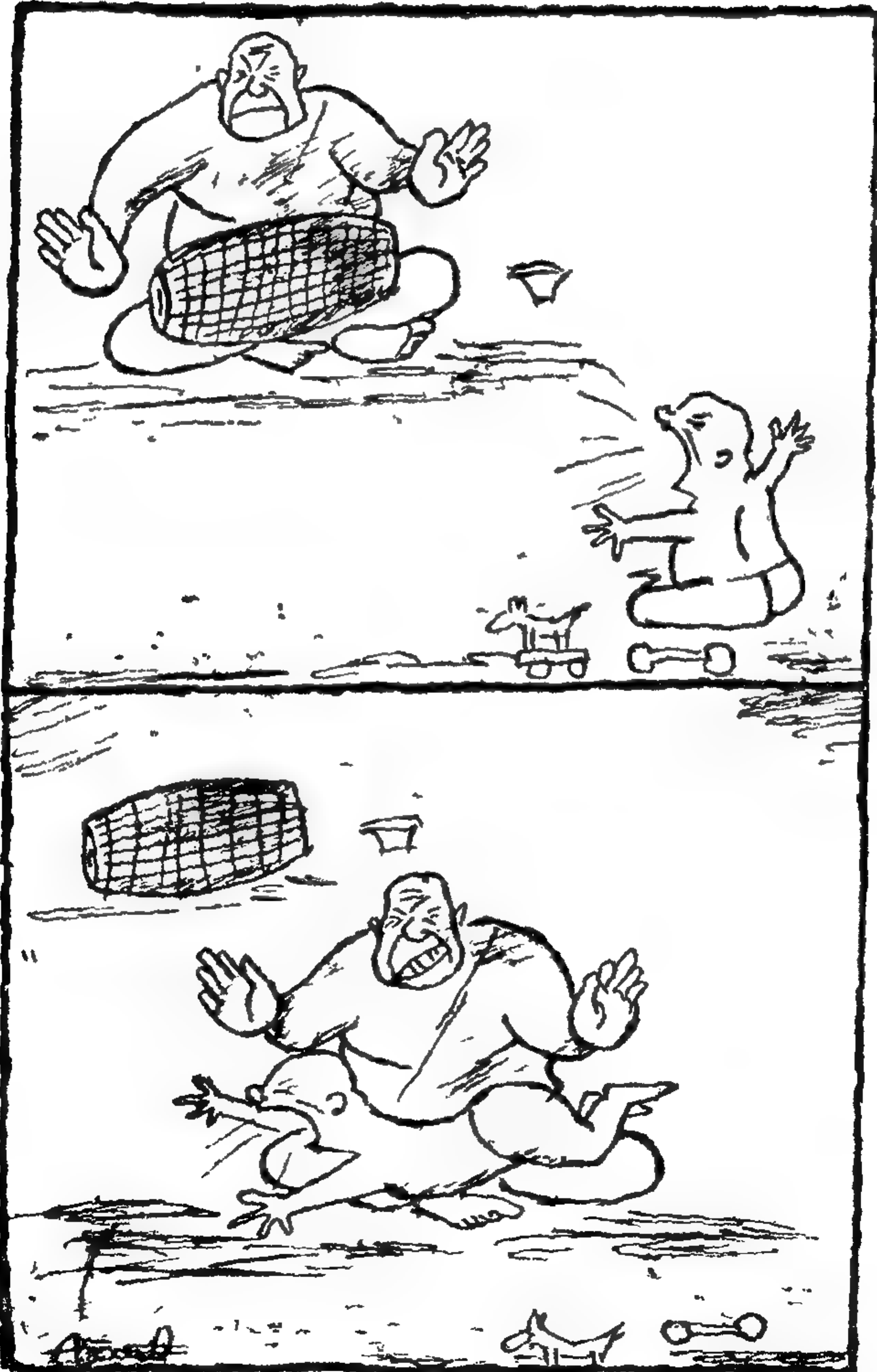
“ಸಣ್ಣ ಡಕಾಯಿತರಾಗಿ ಈ ಬಾಳು ನಡೆಸುವುದು ಬೇಸರ ತಂದಿದೆ.
ಆಚಾರ್ಯರೇ! ಬೇಗ ಬನ್ನಿ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬೆಳಕು ನೀಡಿ” ಎಂಬ ಪತ್ರವನ್ನು
ಬರೆದು ದೋಚಿ ತಂದಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ಟಾಂಪು ಅಂಟಿಸಿ, ಅಂಚೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿದರು.

—ಕುಮಾರ್

ಹಣೆ ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದ ಬಾಸುಂಡೆ ನೋಡಿ ಕನಿಕರದಿಂದ ರಂಗತ್ತೆ ಸರೋಜನ್ನು ಕೇಳಿದಳಂತೆ. “ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪ! ಹೇಗಾಯ್ತುಮ್ಮಾ! ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಾರಿತಾ ಹಣೆ?” ಎಂದು.

“ನೆನ್ನೆ ಕೋಡುಬಳೆ ಕರಿದೆ, ಸಂಜೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವರು ಕಡಿಯುಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಸಾಚಾ ಹಲ್ಲು ಕಳಚಿಕೊಂಡಿತಂತೆ. ಕೋಪದಿಂದ ಆ ಕೋಡುಬಳೇನ ನನ್ನ ಹಣೆಮೇಲೆಸೆದರು, ಹೀಗಾಯ್ತು!” ಅಂತ ಸರೋಜ ಹೇಳಿದಳಂತೆ.

* * * *

ನಂಬಿದರೆ ನಂಬಿ

ಇದೊಂದು ಕತೆ. ನೀತಿ ಪಾಠವನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಿರಿ. ಯಾರಿಗೆ ನೀತಿಪಾಠವೆ ಮುಖ್ಯವೆನ್ನಿಸುವುದೋ ಅವರು (ಕೊನೆಯನ್ನೇ ಬೇಕಾದರೆ ಅಷ್ಟನ್ನೇ) ಮುಂಚಿತ ಓದಬಹುದು. ಯಾರಿಗೆ ಕತೆಗಾಗಿ ಅಭಿರುಚಿ ಇದೆಯೋ ಅವರು ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಓದಬಹುದು. ಯಾರಿಗೆ—ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿಂತುವರೆಗೆ ಓದಿದವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕತೆ ಇದು. ಒಬ್ಬನ ಹೆಸರು ನೆರಿಗೆ ನಂಜಪ್ಪ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಸರು ಹೊರಿಕೆ ಹನುಮಪ್ಪ. ಎದುರು ಬದಿರಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ಮನೆಗಳು. ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಯಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆ ಎಂದು ಮಿಕ್ಕವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಅದರ ಪೂರ್ತಿ ಬಳಕೆ ನಂಜಪ್ಪ-ಹನುಮಪ್ಪರ ಮನೆತನಗಳಿಗೆಯೇ ಸೇರಿದೆ. ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ತರುವಾಯ ನಲ್ಲಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ಹೆಂಗಸರು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಯ ಮಾರಾಟ ಗಾರರಕೂಡ ನಡೆಸುವ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಂಗಸರು ಹುಡುಗರು, ಇಳಿಹೊತ್ತಿಗೆ ನಂಜಪ್ಪ ಎಲೆವೆನ್ ವಿರುದ್ಧ ಹನುಮಪ್ಪ ಎಲೆವೆನ್ (ಮ್ಯಾಚ್ ಎನ್ನದಿದ್ದರೂ) ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟಗಾರರು, ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ಹಿರಿಯರ ಅಗ್ರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಂತೂ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ 'ಬೀದಿ' ಎಂಬ ಬಯಲಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಮನೆತನಗಳ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ದೃಶ್ಯ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹನುಮಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ತಾಯಂದಿರು, ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಗಂಡದಿರು ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತು ಒಳಪಟ್ಟವರು ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೂರು ಮುಟ್ಟಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಸಾರಿ ಹೇಳುವಾಗ ನಂಜಪ್ಪನ ಇಡೀ ಮನೆ ಹನುಮಪ್ಪನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು, ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕೂಸು ಸಹಿತವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಂಜಪ್ಪನ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹನುಮಪ್ಪನೂ ಮರು ಭೇಟಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೇಗಿದೆ ಈಗ? ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ನಂಜಪ್ಪ ಕೇಳುವನು.

“ಜ್ವರ ಇಳಿದಿದೆ” ಎನ್ನುವ ಹನುಮಪ್ಪ.

“ರಾತ್ರಿ ಕೊನೆಯ ಶೋ ಸರ್ಕಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಬರುವಾಗ ನೋಡಿದೆ” ಎನ್ನುವ ನಂಜಪ್ಪ.

“ಜ್ವರ ಇಳಿದಿದೆ” ಎಂದು ಹನುಮಪ್ಪ ಮೆಡಿಕಲ್ ಬುಲೆಟಿನ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವ.

ಅಥವಾ—

“ಯಾಕೆ? ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆ ಹೊರಗೆ ಕಂಡೇ ಇಲ್ಲ ಈ ಹೊತ್ತು?” ಎನ್ನುವಳು ಹನುಮಪ್ಪನ ತಾಯಿ.

“ಏನು ಸೊಸೆಂದಿರೋ ಏನೋ! ಕಾಲವೇ ವಿಪರೀತ!” ಎಂದು ನಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿ ಉಸುರ್ಗರೆವಳು.

“ನಿನ್ನೆ ಎಲ್ಲಾರ ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಲೆ ಬಿಸಾಡೋಣ ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದೆ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಏನೋ ನಡೆದಿತ್ತು—”

“ಮನೆ ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯೋದೆ.”

“ನಾನೂ ಹಾಗೇ ಅಂದ್ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು, ಒಳಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳೋಣ ಎಂದು” ಎನ್ನುವಳು ಹನುಮಪ್ಪನ ತಾಯಿ.

“ಹೇಳೋದೇನಿದೆ ಬಿಡಿ. ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಮ್ಮವರೂ ನಮಗೆ ಒಂದೆರಡೇಟು ಬಿಗಿತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ?”

“ನನಗೂ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಎಂದು ಹನುಮಪ್ಪನ ತಾಯಿ ನಗುವಳು. ಇಲ್ಲವೆ—

“ಕಿರಾಣೀ ಕೆಟ್ಟಪ್ಪ ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದ, ಹನುಪ್ಪೋರೆ?” ಎಂದು ನಂಜಪ್ಪ ಕೇಳಿದರೆ,

“ಯಾಕೇನು? ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಿಮಗೆ? ಮೊನ್ನೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ, ಈಹೊತ್ತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ.”

“ನನಗನ್ನಿಸ್ತದೆ, ನಾವು ಅವನಿಂದ ಸಾಮಾನು ತರೋದನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟೆಬಿಟ್ಟೆ ಅಂತ.”

“ನಾನೂ ಅದ್ಲೆ ಹೇಳ್ವೇಕು ಅಂತಿದ್ದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಅಂದ್ಕೊಂಡು ನಂಬುಗೆ ಬೇಡವೆ, ನಂಜಪ್ಪನೋರೆ?”

ಒಂದೊಂದು ಸಲ—

“ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹೇಳ್ಬಾರ್ಲೆ, ನಂಜಪ್ಪೋರೆ? ರಬ್ಬರ್ ಬಾಲ್ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ನುಗ್ಗಿಬಿಟ್ಟಿತು!”

“ಎನಾಯ್ತಂತೆ? ಅಲ್ಲ, ಹನುಮಪ್ಪೋರೆ, ಮೊನ್ನೆ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗರು ಬೀಸಿದ ಚೆಂಡು ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಾಕಿ—”

“ಎನೊ ತಪ್ಪಿರಬಹುದು.”

“ಅಂದ್ರೆ? ತಪ್ಪಿ ನಿಮ್ಮ ಅಡುಗೆಮನೆಗೂ ನುಗ್ಗಿರಬಹುದು.”

“ಯಾಕೆ, ನಂಜಪ್ಪೋರೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರೆ—”

“ಹಹ! ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು ಅನ್ನೋದು ಮನೆತನಕ್ಕೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!”

“ಯಾರ್ನೀ ನೀವನ್ನೋದು?”

“ನೀವು ಯಾರ್ನೀ ಅನ್ನೋದು?”

ಅಂತೂ ಆ ರಾತ್ರಿ ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ದೀಪಗಳು ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತ ಆರುವುವು.

ಆದರೆ—? ಇಲ್ಲಿದೆ ನೀತಿಪಾಠ.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ—

“ಕಾಫೀ ಆಯ್ತು, ನಂಜಪ್ಪ?”

“ಇಲ್ಲ, ಇದೇ ವಾಕಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಬಂದೆ.”

“ಬನ್ನಿ, ಹಾಗಾದರೆ, ಕಾಫೀ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ.”

“ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ರೆಡಿ ಆಗಿದೆ.”

“ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲೂ ಕುಡಿಯೋಣ ಬನ್ನಿ. ಅಲ್ಲ, ನಂಜಪ್ಪ, ನೋಡಿದಿರಾ? ನೀವೇನಂತೀರಿ? ಈ ಕ್ರಶ್ಚಾನ್ ಹಾವರ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ?”

“ಅವರೊಂದು ಹುಚ್ಚರು! ಇವನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ದೇಶದಿಂದ ಯಾವದೋ ವಿಮಾನ ಬಂದಿದ್ದಂತೆ—”

“ಅದಕ್ಕಿವನು ರೇಗಿ, ತಪ್ಪನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊ, ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಮಾತಾಡೋ ದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ನಂತೆ.”

“ಹುಚ್ಚರು, ಅಂತ ಅಂದ್ನೆಲ್ಲ” ಎಂದ ನೆರಿಕೆ ನಂಜಪ್ಪ.

“ಇದಿರಾ ಇದಿರು ಮನೆ ಇದ್ದರೆ ನೋಡೋದೆಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಕಾಣಿಸಲೇ ಬೇಕಲ್ಲ” ಎಂದ ಹೊರಿಕೆ ಹನುಮಪ್ಪ.

“ಮುಖ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ ಅಂದ್ಮಾತಿಗೆ ನಂಬುಗೆ ಬೇಕು” ಎಂದರು ನೆರೆಹೊರಿಕೆ ನಂಜಪ್ಪ-ಹನುಮಪ್ಪರು.

—ಶ್ರೀರಂಗ

ಕಂಬಿ ಕೇಳಿಸುವುದು

....ಬಂದಿರಾ ಭಾವ! ಬನ್ನಿ....ಬನ್ನಿ....ಬಹಳ ಅಪರೂಪದವರು. ಈವಾಗ
ಲಾದರೂ ಪುರಸೊತ್ತಾಯಿತಲ್ಲ ನಿಮಗೆ....ನಿಮಗೆ....ಬನ್ನಿ....ಅವರು ಟೂರಿಗೆ
ಹೋಗಿದಾರೆ....ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾರೆ....ಅವರಿಗೆ ನೋಡಿ....ದಿನಾಲೂ ಟೂರು
ಟೂರು....ಒಂದಿನಾನೂ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ...ನಾನ್ ಹೇಳಿದೆ ಮದರಾಸು ದೂರ
ನಾದರೂ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ...ಈ ಟೂರಿನ ಅವಾಂತರವಿಲ್ಲ ಅಂತ....ಆದರೆ ಅವರು
ಕೇಳಬೇಕೆ....ಊರು ಊರು ಅಂತ ಬಡಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಾ ಮಾಡಿಸಿ
ಕೊಂಡರು....ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಬರೋರು ಹೋಗೋರು ಜಾಸ್ತಿ...ಖರ್ಚು ವಿಪರೀತ
ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳ.. ಗುರುತಿದ್ದವರು ಇಲ್ಲದವರು ಅಂತ ಬಂದು ದಿನಗಟ್ಟಲೆ
ತಾಣ್ಯ ಹೂಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ....ಈ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ದಿನ ಹೋಗೋದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾ
ಇದೆ....ಸದ್ಯ ಸಾಲ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರ ನಿಭಾಯಿಸೋದಕ್ಕೆ ಸಾಕು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗ್ತಾ
ಇದೆ....ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋದಿಲ್ಲ ನೋಡಿ....ದೂರದ ಊರಾದರೇನೇ ಸುಖ
ನೋಡಿ....ಏನೋ ಕೊಂಚ ಉಳಿತಾಯ ಗಿಳಿತಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತೆ....ಒಂದಷ್ಟು
ಚಿನ್ನ ಬಣ್ಣ ಅಂತ ನಾವು ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆಯೇ....ಆದರೆ
ಅವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಸೇರಬೇಕೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ....ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೊಂದು
ಹಾಳು ಬೆನ್ನು ನೋವು...ನಿಂತರೆ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೋಕಾಗೊಲ್ಲ...ಕೂತರೆ ನಿಲ್ಲೋ
ಕಾಗೊಲ್ಲ...ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಬೇಯ್ಸಿ ಹಾಕೇ ಹಾಕೇ ಬೆನ್ನು ಹಾಗಾದ್ದೋ
ಏನೋ ಕಳೆದವಾರ ಯಾರೋಇವರ ಧಾರವಾಡದ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ....ಪ್ಯಾಮಿಲಿ
ಸಮೇತ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇದ್ದು ಹೋದರು ನನಗೋ....ಅಯ್ಯೋ ನಿಂತೇ
ಇದೀರಲ್ಲ ಬನ್ನಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ....ಅವರೇ....ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾರೆ ಅಂದೆನಲ್ಲ
ಬನ್ನಿ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ ಕಾಫಿ ತರ್ತೀನಿ....

ಕಾಫಿ ಗೀಫಿ ಬೇಡಾಂತೀರ.. ಅಯ್ಯೋ ಈವಾಗಲೇ ಹೋಗಬೇಕಂತೀರಾ....
ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ರೇ? ಅಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲೋದು ಯಾವಾಗಂತೀನಿ
ನೀವು....ಯಾವಾಗ ಬಂದರೂ ಅರ್ಜುಂಟು ಅಂತೀರಿ.. ಅವರು ಸಾಯಂಕಾಲ
ಬಂದೇ ಬರ್ತಾರೆ ನಿಂತು ನೋಡಿ ಹೋಗಬಾರದೇ...ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬಂದ
ರಾಯಿತು ಅಂತೀರ....ಆದರೆ ಬಂದವರು ಹೀಗೆ...ಕ್ಷಣಕೂಡ ಕೂತುಕೊಳ್ಳದೆ....
ಇಗೊಳ್ಳಿ ಕಾಫಿ....ಬೇಡವೆ? ಈಗ ತಾನೆ ತಗೊಂಡಿದೀರ? ಛೆ ಛೆ ಛೆ....ಹಾಗೇನೇ
ಕಾಫಿ ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗೇಬಿಟ್ಟಿರಿ ಭಾವ ತ್ಯೊ ತ್ಯೊ ತ್ಯೊ

—ರಾನಿ

ಹುಚ್ಚಯ್ಯಗಳ ರಗಳೆ

ವಿಚಾರಂ

ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ: ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಜಲಜನಕ ಬಾಂಬಿನ ಅನ್ನವಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ವಿಡಂಬನೆ ಏಕೆ?

ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ: ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರಿಂದಲೇ ಅದು ಹೀಗಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಮಾನವತೆಯನ್ನು ಮೂರು ಕವಡಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುವ ಮಂದಿ ಇಲ್ಲೂ, ಅಗ್ರಮೇಳದಲ್ಲೂ ಇರುವರೆಂದು ಅನುಮಾನವಿದ್ದರೂ, ಇದಮಿತ್ಥಂ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಹೇಳುವುದೇ ವಿಡಂಬನೆಯೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲದ್ದೇ ಇದ್ದುದೆಂದು ನೀವು ನಂಬಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ—ನಾಯಿ ಬಗುಳಿದರೆ ದೇವಲೋಕ ಹಾಳೇ? ಸಮಾಧಾನ—ನಾಯಿ ಬಗುಳುವುದು ದೇವಲೋಕ ಹಾಳಾಗಲೆಂದಲ್ಲ. ಚಂದ್ರನನ್ನಾಗಲಿ, ಅನೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಮುಂದೋಡದಂತೆ ತಡೆಯಲೂ ಅಲ್ಲ. ನಾಯಿ ಬೊಗುಳಿದರೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವವರು ಕಳ್ಳರು. ಅವರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನೀವು ವಹಿಸುವಿರಾ? ವಹಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀವೂ ಕಳ್ಳರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ.

ಬಾಲ್ಯ

ಮುಗಿಲುಹಳ್ಳಿ ಸಾಸುವೆ ಮಠದ ಹುಚ್ಚಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪುರುಷ ಶಿಶು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ, ಹೆಸರಿಡಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಯೋಚಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ತಾವೂ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ವ್ಯವಹಾರ (ಹಾಗೂ ಅನ್ವರ್ಥ) ನಾಮ—ಹುಚ್ಚ. ಹಾಲು, ಮಣ್ಣು, ಸಿಂಬಳಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದು ಕರಿಯ ಧಡಿಯನಾಗಿ, ಮಗ, ಎಂಟು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 'ದಂಟು' ಎನ್ನುವ ಹಾಗಾದ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನಾದನೆಂಬುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹುಚ್ಚನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಯಾವೊಂದು ಘಟನೆಯೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎರಡುವರ್ಷಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಕ್ಲಾಸುಗಳಿಂದ ತೆವಳಿ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಶಾಕಲವಣಾದಿಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಿ, ಹುಚ್ಚ ಇಂಟರ್ ಮುಗಿಸಿ, ಈಡಿಯಟ್ ಎಂಬ ಸಾಮಾಹಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಸಿದ. ಅವನ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ ಸೂಚಿ ನಮಗೆ ಅಲಭ್ಯ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಏನೇನಾದನೋ ಅದೊಂದರ ಸೂಚನೆಯೂ ಆಗ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹುಚ್ಚಯ್ಯನವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು “ತಮ್ಮಾ, ನಮ್ಮ ಹುಚ್ಚ, ಶುದ್ಧ ಕಕವ, ನೀನೇ ಹೆಂಗಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರ್ಸು” ಎಂದರು.

“ಸ್ವಾಮಿ ಕಕವರಿಗೆ ಇರುವುದು ಎರಡೇ ಮಾರ್ಗ. ಇಲ್ಲವೇ ರಾಜಕೀಯ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ. ಕಳ್ಳಾರೀ ಮುಂದಕ್ಕೋದ್ದೀ” ಎಂದೆ ನಾನು. ಅವ ಹೋಗಿ ಎಮ್ಮೆಗೆ ಸೇರಿದ. ಇದ್ದ.

ಯೌವನ

ಇರೆ ಹುಚ್ಚಯ್ಯನ ನಪ್ಪಿದುದು ಯೌವನೋದಯಂ

ಸ್ಮರನ ಕೈಗೈದಿತ್ತು ಕುಸುಮ ಚಾಪೋದಯಂ!

—ಕಾಗಾಗಿಯೇ ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹುಚ್ಚ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎರಡು :

1) ನಾನಿಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ?

2) ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೇ ?

ಅವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಹುಚ್ಚ ಹೀಗೆಂದು ಉದ್ಗರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ: ಕಮಲಜ

ಚಲ ವಿಲೋಚನೆಗೇಕೆ ಮಾಡಿದ ನಿನಿತು ಚಲುವಿಕೆಯ !

ಜಗವಂ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಮಜಂ ಪಡೆದ ನಿಲ್ಲಿ ಕನ್ನೆಯಂ !

ಹೀಗೆಂದು ಅವನು ಉದ್ಗರಿಸಿದುದು, ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾದ ಕುಮಾರಿ ಮಾನವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು. ಹುಚ್ಚಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರು. ಆದರವರು ಉದ್ಗರಿಸಿದುದು ಬೇರೆಯ ರೀತಿ.

ಆರಿವಳು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋ.....ಮೇಣ್ ಅಸುರಮಾನಿನಿಯೋ ! ಆದರೆ ಮೋಹ ಕುರುಡು! ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೈಯೊಳ್. ಹುಚ್ಚ ಭಂಗಿ ಕುಡಿದ ಮಂಗಳನಾದ.

ಕು|| ಮಾನವತಿ (ಈಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತ್ರಿಜಟಿಯೆಂದೇ ಸೂಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದು) ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚರ ನಡುವೆ ಗಾಢ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು.

ತ್ರಿಜಟಾ ಪರಿಚಯಂ

ತ್ರಿಜಟಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈಕೆ ತುರುಚೆಯ ಸೊಪ್ಪಿನಂತೆ ಮುಟ್ಟಿದವರ ಮೈ ಉರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಷ್ಣಾತಳಾದಳೋ ನಾವರಿಯೆವು. ಅವಳೂ ಎಮ್ಮೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ‘ಮಾನಿನಿಯರಿಚ್ಛೆಯ ನರಿಯದವನು ಸುರೇಂದ್ರನಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನಾಗಿರಲಿ, ಕುರಿಕಣಾ’ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೆ, ತ್ರಿಜಟಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಹುಚ್ಚನೂ, ನಾವೂ, ನೀವೂ ಕುರಿಗಳು.

ಮುಗಿಲು ಹಳ್ಳಿ ಅಥೇನಿಯಂ

ಮುಗಿಲು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ಟ್ರೇಡ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಆಗಿದ್ದುದು ಛೇಂಬರ್ ಆಫ್ ಕಾಮರ್ಸ್ ಆದಂತೆ; ಟ್ಯುಟೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜಾಗಿದ್ದುದು ಅಥೇನಿಯಂ

ಆಯಿತು. ಎಂ. ಐ. ಟಿ. ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಧೀನಿಯ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬೀಡಿಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಬೆಲೆಯೂ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆದ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿ, ವಿಮರ್ಶಕರಿಗಿಲ್ಲ. ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕಡಿಯಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ.ಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಕೆಲವು ಎಮ್ಮೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ಈ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನ ತಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಂದು ಕೇಳಿದ ' ನಮ್ಮಡ್ಗನ್ನ ಈಗೇನ್ನಾಡು ಅಂತಿಯವಾ '

ನಾನು ಹೇಳಿದೆ " ಎಲೈ ಕತ್ತಿಯೇ, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ರಾಜಗೃಹದ ಮುಂದೇಕೆ ಹೋಗುವೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಚಿವರು ಬಾಲವಿದ್ದುದು ಕುದುರೆಯಿಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ರಾಜ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಜನರು ತಟಸ್ಥರು!" ' ಏನಂತಿಯವ, ತಿಳಿಯೊಲ್ಲ, ನಾನಾಲೆ ಮುದ್ದಾದೆ ' ಎಂದರು ಹುಚ್ಚಯ್ಯ. ' ಅಧೀನಿಯಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೇಷನ್ ಹಾಕ್ಲೆ. ಇಂಥಾರ್ ಸಿಕ್ಕಾರೇ ಅಂತ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ತಾ ಅದರೆ ' ಎಂದೆ ನಾನು.

ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ಅಧೀನಿಯಂ ಸೇರಿದ. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯರ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ. ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಹುಡುಗರ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ. ಅಧೀನಿಯಂ ಕಮಿಟಿಯವರೆದುರು, ಕಾವ್ಯ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಭೂಯಿಷ್ಯವಾಗಿರಕೂಡದು. ಕವಿಕಾಣದ ಆನಂದಮಯ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕುರಿತೇ ಕಾವ್ಯ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನು ಬರೆದ ಎಸ್ಸೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ. ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದೂ, ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಸುದ್ದಿ.

ತ್ರಿಜಟಾ ಪ್ರವೇಶಂ

ಕಥಾನಾಯಕಿ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಎಲ್ಲಿದ್ದಳು? ಎಮ್ಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಶಿರಾಕ್ಕೆ ಹೋದಳಂತೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಇವಳಿಂದಾದ ಗಲಭೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೈನಿಕರ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕನ್ನಂಬಾಡಿಗೆ ಹೋದಳಂತೆ ವಿಗಡ ವಿಕ್ರಮರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮವೃದ್ಧರು ಇವಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅವನು ಶಾಂತಿ ಸೇನೆಯ ಸೈನಿಕ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿ ಅವಳು ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟಳಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಹಳೆಯ ಸಹಪಾಠಿಯಿದ್ದ ಅಧೀನಿಯಾ ಅವಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತಿತು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದೆ: ಒಂದೇ ನಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ತಿಂದ ಎರಡು ಮರಿಗಳು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದೇ ಕನ್ನರ್ವೆನ್ನಿ ಲೇನಿನ ಬುದಿಗುಡ್ಡೆಯ ಬಳಿ ಮಲಗುತ್ತವೆ.

ಓಪನ್ ಛಾಂಪಿಯನ್ ಸಿಪ್ಸ್

ಅಥೇನಿಯಂ ವಾತಾವರಣ ಬದಲಿಸಿತು. ಪ್ರೊಫೆಸರುಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕರಾದರು. ಮೊದಲು, ಊರಿನ ದೇಶದ ಗಲ್ಲಿಗಳ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ಅರ್ಧ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆದರು.

ಎಲೆ ಹದ್ದೇ, ನೀನು ಧರುಗಾಡುವುದು ಶುಭ್ರಾಕಾಶದಲ್ಲಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಗಮನಗಳೆರಡೂ ಕೊಳೆತ ಮಾಂಸದ ತುಂಡಿನ ಮೇಲೇ! ಕಾಮನ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಪ್ರೇಮಗಳ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಓ ಎಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯ! ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಬಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಭಾ ಶಕ್ತಿ ಕಾಡು ಸೇರಿತೇ! ರಸತತ್ವ ಧ್ವನಿತತ್ವ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳು ಏನಾದವು? Pigs?

ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಮೇಲೆ ದಪ್ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದುದರ ಪರ್ಯವಸಾನ ಇಲ್ಲಾಯಿತೇ! ಅನಾಟಮಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ರಿಪೋರ್ಟಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ಇದ್ದರೆ ಇವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರೊಫೆಸರುಗಳು ಇದೇ ಸೌಂದರ್ಯ ತತ್ವದ ಪರಮಾವಧಿ ಎಂದರು!

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತ್ರಿಜಟಾ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಓಪನ್ ಛಾಂಪಿಯನ್ ಸಿಪ್ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಮೊದಲಿನೆರಡು ಸುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತ ಕಕವರು ಬಾಯಿಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಹೀಗಿದೆ ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರವರು ತಮ್ಮ ಸೋಲನ್ನು ಮುಖ ಚರ್ಯೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಭಂಗಿತ ಕಲಾವಿದ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟತೆಯನ್ನು ವಿಶಾಲ ಮನೋ ಭಾವದ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬ ವಿರೋಧಿಸಿದ.

‘ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ಸ್ ಅಮಾಲ್ಗಮೇಟ್’ ಮುಗಿಲು ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಟ್ಯವಿಲಾಸಿ ಸಂಸ್ಥೆ. ಅವರ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ತ್ರಿಜಟಿಯವರು ಇಂಥ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ, ಕೇಳು ದರ್ಜೆಯ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಹಸನಗಳಿಂದ ಕಲೆಯ ಅಧೋಗತಿಯೇ ಹೊರತು ಉನ್ನತಿಯಲ್ಲ ಎಂದರು. ಕಲಾವಿದ “ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ ಕಾವ್ಯ” ಎಂದ.

ತ್ರಿಜಟಿ—ಆದರ್ಶ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಕಲಾವಿದ—ಯಾರ ಆದರ್ಶ. ನಾವು ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ತ್ರಿಜಟಿ—ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು.

ಕಲಾವಿದ—ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನಿಜ ಪ್ರಸಂಗಗಳು. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತಹವು! ಮುಗಿಲುಹಳ್ಳಿ ಲೋಲಿಟಾ ಪ್ರಸಂಗ.

ಹುಚ್ಚಯ್ಯ—ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಏಕೆ ಕಂಠ ಶೋಷಣೆ?

ಕಲಾವಿದ—ನೀವು ನೀವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು (ತ್ರಿಜಟಿ—ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ಮರುದಿವಸ ಮುಗಿಲುಹಳ್ಳಿ ಟ್ರಬ್ಯಾನಿನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಯ್ಯ—ತ್ರಿಜಟಿಯವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಕಲಾವಿದ ಲೇಖನವೊಂದನ್ನು ಬರೆದ. 'ತಂದೆ ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ನವರು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು, ಏನಪಾ, ನಮ್ಮಡ್ಗನ ಮದ್ವೆ ಮಾಡ್ಬಕಾಗಿತ್ತು ಬಿಡು!' ಎಂದರು. 'ರೋಗ ಪ್ರಬಲಿಸಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ. ಉಲ್ಬಣಾವಸ್ಥೆ ಇಳಿಯಲಿ' ಎಂದೆ.

ಅದೇ ದಿನ ಹಸನ್ಮುಖದ, ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನ, ಉಲನ್‌ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿದ ಹುಚ್ಚ ಬಂದು, 'ಏನ್ಮಾಡ್ಲೆ ಗೊತ್ತೇನೋ?' ಎಂದ. 'ಅಥೇನಿಯಂ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಎಂದಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸುದ್ದಿ ನನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ಯಾ? ನಂಗೇನ್ನೊತ್ತೋ ಕಕವಾ!' ಎಂದೆ.

"ಕಲಾವಿದನ ತಾಡು ಹರಿದು ಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮಡ್ರು ಹಿಡಿದು ಧಾಳಿ ಪಟ ಎಬ್ಬಿದ್ದು"

ಅದಿಲ್ಲಿ, ಊರುಂಬಾ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಾಪ ಹಬ್ಬಿತಲ್ಲೋ"

"ನೋಡು ಲೋಕದ ಈ ಜನ ಏನೆಂದರೇನಂತೆ. ನನ್ನದು ಶುದ್ಧ ಹೃದಯ. ಸ್ನೇಹ, ಪ್ಲೆಟಾನಿಕ್ ಪ್ರೇಮಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೇ ನಾನು. ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ತೊಳಲುವ ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ರಕ್ಷಣೆಯಿತ್ತಿಹೇನೆ. ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ."

"ಯಾರಾದ್ರೂ ಗುಗ್ಗುಗಳದ್ರೆ ಹೇಳ್ತೋಗೋ, ನಂಗ್ಲೆಳ್ಳಾಬ್ಬಿಡ" ಮುಂದೆ ಕೆಲವೇ ದಿವಸಗಳಲ್ಲೇ, ಹುಚ್ಚಯ್ಯ ಸೆಮಿ ಫೈನಲ್ಸ್ ರಾಂಡಿಗೆ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುಖವಾಡಧರಿಸಿದ ಮಿಸ್ಟರಿ ಮ್ಯಾನ್ ಮೆಕಾಪಿಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋತ. ಮಿಸ್ಟರಿ ಮ್ಯಾನ್ ಯಾರು? ಅವನ ಇತಿಹಾಸವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ರಜತ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿರಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ತಳ ಬುಡವೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ—ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಇದು ಕಾಲವಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಸಾರಾಂಶ. ಕಾದು ನೋಡಿ. ಸತ್ಯ ಅಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

—ಅ. ರಾ. ಸೇ.

— ಪೊಂಪ್ಪರ ಭೇರಿ —

(ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿ)

ಕೂಗುತ್ತಿವೆ ಪೊಂಪ್ಪರು :

ಕಿವಿವೆತ್ತ ಕಿವುಡರಿರ ಕೇಳಿ ಆ ಸೊಲ್ಲು !

ನಮ್ಮ ನಗರದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯ ಚೌಕದಲ್ಲು,
ಮಾಸರಸತಿಯ ಮೃದು ಕರ್ತೋರದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲು !

ಸೋತವರು ನಾವಲ್ಲ ನೀವೆಂದು ಸಾರುತ್ತಿವೆ
ಆಳಾಳ್ಗೆ ಮೈದೋರಿ ಮೌನದಲಿ ದೂರುತ್ತಿವೆ :

“ನಮ್ಮಂದಿನಾ ಕೆಚ್ಚು

ನಮ್ಮಂದಿನಾ ನೆಚ್ಚು

ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದಾ ನವ್ಯ ಹುಚ್ಚು !”

ಎಂದಣಕೆ ತೋರುತ್ತಿವೆ

ಹರಿದು ಹಾರುತ್ತಿವೆ

ಪಾಳು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಟಕದಾಬೆನ್ನಲ್ಲಿ,

ಲಾರಿಯುರಳಿ ಮುರಿದ ಲೈಟ್‌ಕಂಬದ ಬೋಳು ಮೈಯಲ್ಲಿ

ಇಲ್ಲಿ ಎನಿಲ್ಲವೆಂದು

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲವೆಂದು

ಸಾಗುತ್ತಿರಲನಿರೀಕ್ಷಿತಂ ಪೊಂಪ್ಪರೊಂದು

ಸಾರುವುದು ಸಂದಬಿದಿಯ

ಕದಡಿ ನಮ್ಮೆದೆಯ !

“ಕೇಳಿಲ್ಲ ಸೋತೆನಾಂ ಹಣವನೆ ತೃಣಮಾಡಿ

ಪುರಸಭೆಯ ಸ್ಥಾನಕಾಗಿ ಕಾದಾಡಿ !”

“ಇಡುಗಂಟು ಕಾಣನಾದೆ

ಹೆಗ್ಗೂಳಿಯೊಡನೆ ಕಾದೆ ;

ಹಬ್ಬ ದೌತಣಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಕುರಿಯಾದೆ !”

“ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯನಿಲ್ಲಿ ಒದ್ದೆ ;

ಚುನಾವಣೆಯನುಗೆದೆ !”

ಇಲ್ಲಿ ಜೋಡೆತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಕುಡುಗೋಲಾಗಿ,

ಇಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಿಲೊಡಲೆಲ್ಲ ಕೌಡಂಗಾಗಿ,

ಎಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಡಲಲ್ಲಿ,

ಎಲ್ಲಿ ಕವಿಯಡ್ಡಾಡಲಲ್ಲಿ

ಮತದಾನ ಪಡೆದ ಹುರಿಯಾಳುಗಳ ತುತ್ತೂರಿ

ಭೋರಿಡುತ್ತಿದೆ ಪೊಂಪ್ಪರಾಭೇರಿ

ಪ್ರಾಣಹೀರಿ !

—ಹಾ. ರಾ.

* ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೊಂಪ್ಪರುಗಳಿಗೆ ಸಗಣೆ ಸೇವೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪೌರ ಮಾನಪತ್ರ

(ಒಂದು ಮಾದರಿ)

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರೇ,

ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಸತ್ಯಸಂಧರೂ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರೂ, ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರರೂ ಆಳಿದ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ. ಧರ್ಮರಾಯನು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಯಸತಾಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟ ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅರಸನಾದ ಹಂಸಧ್ವಜನು ತಡೆದು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದ ಗ್ರಾಮ ಇದು. ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡದೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಬರದೆ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಹೊತ್ತುಮೀರಿ ಬರುವವರನ್ನು ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜನಾದ ಸುಧನ್ವನೂ ಟಂಕಸಾಲೆ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುಸೇನನೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರದಿರಲು ತನ್ನ ಮಗ ನನ್ನೂ, ಸಚಿವನನ್ನೂ ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದಂಥ ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಯೂ, ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೂ ಆದ ರಾಜನು ಆಳಿದ ರಾಜ್ಯಪ್ರದೇಶವಿದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಸುಧನ್ವಕುಮಾರನು ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ಜೀವಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ, ಸಚಿವೋತ್ತಮನು ವಿಲವಿಲನೆ ಒದ್ದಾಡಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಗೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದೂ ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಹಿಂದೆ ಕದಂಬರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಧಾನ ಸಚಿವನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಲಾರದಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ಹೊರಿಸಿ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಾಳೆಗಾರರಿಗೂ, ಹೊಗಳುಭಟ್ಟರಿಗೂ ಹಂಚಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಚಿವಮಂಡಲಿಯ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೂ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ದಿನಾಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ವಿಷಯವು ಅರಸನಾದ ಕುಮಾರ ಕದಂಬನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಅವನು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಸಕಲ ಪ್ರಜಾ ಕೋಟೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಾಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಅರೆಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಗಳಿಸಿದ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾದ ರಾಜವಂಶದ ರಾಜಧಾನಿ ನಮ್ಮ

ಗ್ರಾಮವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರಲಾರೆವು ! ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನರದ ಕಲ್ಲುಗಾಣವು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರಿಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಕೋಟಿ ಚಂಡಮಾರಿ ಗುಡಿ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಈಗ್ಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ದೆಹಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ !

ಕದಂಬರ ನಂತರ ಚಾಳುಕ್ಯರೂ, ಹೂಣರೂ, ಗುಪ್ತರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದುದು ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ರುದ್ರದೇವ, ಮತಿಲ, ನಾಗದತ್ತ, ಗಣಪತಿನಾಗ ಮುಂತಾದ ರಾಜರುಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಗಣಪತಿನಾಗನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರಿಗೆ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದೆಂದೂ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾಗುವುದೆಂದೂ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಕುಪಿತರಾಗಬಾರದೆಂದೂ ಲಿಖಿತವಾಗಿರುವ ತಾಮ್ರದ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮದ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮವು ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನೂ ಈ ಶುಭ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರಲಾರೆವು ! ಪಲಿಕಸ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾ ವೈದ್ಯನು 'ಹಸ್ತ್ಯ ಆಯುರ್ವೇದ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣವಿದೆ. ಇದು ಆನೆಗಳ ರೋಗವನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ !.

.....

—ಹಾ. ರಾ.

ಅಯ್ಯ ! ನಿನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳಿ
ಗಾಳಿ ದಿಂಬನು ಕೊಂಡು ತಂದೆ
ಯಾವ ಮಾಯದಿ ಎಲ್ಲಿ ಜಾರಿತೋ
ಕತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಬಿಗಿದು ಹಿಡಿದಿದೆ
ಅಯ್ಯೋ ! ಬೋಳು ಹಾಸಿಗೆಯಾಯಿತಲ್ಲಾ !

* * * *

ಉತ್ತರೋತ್ತರ ರಾಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆ "ಸೀತಕ್ಕಾ ! ಪಂಜೆ ಕೊಳೆಯಾಗಿದೆ ಅಗಸರವನಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡಬೇಕು" ಎಂದು ಲವಕುಶರು ಹೇಳಿದರಂತೆ.

"ಕೊಳೆ ಪಂಜೆ ಇದ್ದರೂ ಆಯಿತು, ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಸರವರು ಇರಲೇ ಕೂಡದು ಹಾಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳ್ತೀರಿ ಅಂತ ಭಾಷೆಹಾಕಿ ಅಂದಳಂತೆ ಜಾನಕಿ ತಾಯಿ, ಸೊಸೆಯರಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ" ಅಂತ.

* * * *

ವಾ ತಾ ಪಿ.....

“....ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಯ್ಯ... ನೀನು ಬರೋದೆ ಅಪರೂಪ....
 ನನ್ನ ಮಗಳು ವಿಜೂ.... ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಡ್ತಾಳೆ ನೋಡು..... ಕಂಠ ಹೇಗಿದೆ
 ಅಂತ ಹೇಳು.... ಹಿಹಿಹಿ.... ನಾನೇ ಕಲಿಸಿದ್ದು.... ಬಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿಜೂ..... ವೀಣೆ
 ತಗೊಂಬಾ ನೋಡೋಣ... ನೋಡಪ್ಪ. ಇವಳೇ....ನನ್ನ ಮೊದಲನೇ ಹುಡುಗಿ....
 ಥರ್ಡ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಓದ್ತಿದಾಳೆ. ವಯಸ್ಸಿನ್ನೂ ಹನ್ನೆರಡಷ್ಟೇ ಕಣೋ.. .ಇನ್ನು
 ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಲಗ್ನದ ಯೋಚನೆ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚೋಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ....ಲೇ! ಹಾಗೆ ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ
 ನೋಡ್ತೀಯಾ ಯಾತಕ್ಕೆ... ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಲಗ್ನದ ಯೋಚನೆ ಬೇಡ ಅಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ
 ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ರೇಗಿದಾಳೆ ನೋಡು....ಇರಲಿ ಬಿಡು... ಬೇಕಿದ್ದರೆ ನಾಳೇನೆ ವರಾ
 ಹುಡುಕೋದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡೋಣ....ಹಿಹಿಹಿಹಿ....ಅಂ... ಬಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿಜೂ
ಆಹಾ.... ಮೂತೀಲೇನದು ಮಸಿ.... ಮಡಕೆ ಒಳಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಿದೆಯಾ.....
 ಅಲ್ಲೇ ಉಜ್ಜಿಕೋ, ಒಳಗಡೆ ಓಡಬೇಡ .. . ಕೂದಲೇನದು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸರಿ
 ಯಾಗಿ ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆನು ಧಾಡಿ....ಹಾಂ....ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂತುಕೋ
ತಲೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಬಗ್ಗಸ್ತೀಯಾ..... ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೂತುಕೋ.... .ಹೆಣ್ಣು
 ನೋಡೋಕೆ ವರ ಬಂದ್ವಾಗಿದೆ ನೀನು ಮಾಡೋದು ನೋಡಿದರೆ....ಅಗ್ಗೋ....ಹಾಗೆ
 ಮುಖಾ ಮುರುಟಿಸಿದರೆ, ನೋಡು ಬಡೀತೀನಿ ತಲೆಗೆ....ಆಹ್....ಅತ್ತೀಯಾ ರೋತಿ
ಸುಮ್ಮಿರ್ತೀಯಾ ಇಲ್ಲಿ.....ಮುಖ ಉಜ್ಜಿಕೋ....ಹುಂ ಸರಿಯಾಗಿ.....ಎಲ್ಲಿ
 ‘ವಾತಾಪಿ’....”

“ವಾ.... ತಾ....ಪಿ....ಗ....ಣ....ಪ....ತಿಂ”

“ಥತ್ ! ನಿನ್ನ ಸ್ವರಕ್ಕೇನಾಗಿದೆ ಇವತ್ತು ... ಎಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳು....
 ವಾ.... ತಾ....ಪಿ....”

“ವಾ.... ತಾ....ಪಿ....”

“ಅಗೋ ! ಅತ್ತುಕೊಂಡು ಹಾಡ್ತಾ ಇರೋದು ಮತ್ತೆ....ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋ
 ದಿಲ್ಲವೆ....”

“ವಾ....ತಾ ...ಪಿ....ಗ....ಣ ಪತಿಂ”

“ಘಟ್ಯಾಗಿ ಹೇಳೇ....ಮುಖಾ ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳೇ ಸರಿಯಾಗಿ....”

“ವಾತಾಪಿ ಗಣಪತಿಂ ಭಜೇಹಂ....”

“ಹೇಗಿದೆಯಯ್ಯ ಕಂಠ.... ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ತಾನೇ.... ಆದರೆ ಯಾಕೋ ಆ ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಾಡ್ತಾವಲ್ಲ, ಅವುಗಳ ಕಂಠ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೋ ಅಂತ ಭಯ ನನಗೆ.... ಏನೇ ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ವೀಣೆ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟು ಓಡಿದೆಯೇನೆ ಒಳಕ್ಕೆ! ಧೂ ನಿನ್ನ.... ಬರೆ ಹಾಕ್ತೇನಿ ನೋಡು.... ಅರ್ಧ ಕೃತಿ ಮುಗಿಸಿ ಓಡ್ತಿದಾಳೆ.... ದಡ್ಡಿ.... ಬಾರೆ ಇಲ್ಲಿಎಲ್ಲಿ ‘ವಾತಾಪಿ....’ ಆಂ ಹೋಗ್ತೀಯೇನಪ್ಪ.... ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬಾಪ್ಪ..... ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂತು ಕೇಳಬಹುದು.... ಇವತ್ತು ಏನೋ ಆಗಿದೆ ಈ ಹುಡುಗೀಗೆ....”

—ರಾಮಿ

“ಶಬರಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಳೇ ಹಣ್ಣೇ ನಿಮಗಿಷ್ಟ, ನಾನೇನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ರುಚಿಸುಲ್ಲ” ಅಂತ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸೀತಾಮಾತೆಯರೂ ಅನ್ನು ತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

* * * *

ಉಗಾದೀ ಹಬ್ಬದಂದು ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಸುವ ಮುದಿ ಪುರೋ ಹಿತರ ಉಗುಳು ನೀರು ನೋಡಿಯೇ ಶ್ರವಣಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯರು ಉಗಾದೀಗೆ ಉಗುಳುನೀರು ಅಂತಗಾದೆ ಕಟ್ಟಿದರೇನೋ!

* * * *

ಅತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಅಳಿಯ ಮೊದಲೂಟ ಮಾಡಿದಾಗ ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹೊಗಳಿದನಂತೆ ಹೆಬ್ಬಗುಬ್ಬಲೆಯಲ್ಲಿ. ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರು ಅಡ್ಡಗಲ ಆದರಂತೆ.

ಎರಡನೆ ದಿನ ಔತಣದ ಊಟಮಾಡಿದಾಗ ಬಲು ಚನ್ನ ಅಡಿಗೆ ಅಂದನಂತೆ ಮಾರನೆ ದಿನ ಊಟವಾದಮೇಲೆ ಅಡಿಗೆ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಎಂದು ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರು ಕೇಳಿದಾಗ ಯಾಕೆ ಏನೂ ಆಗಿತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ತಿನ್ನೋ(ಹಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂದನಂತೆ.

ಆಗ ಮಾವನವರು ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರು ಬಡಿಸಿದ ಅನ್ನ ಅಳಿಯಂದಿರಿಗೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿದೆ ಈಗ ಮೂರೇದಿವಸದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪಡಸಾಲೆ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರಂತೆ.

* * * *

ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಾಳಗ

“ನೀರು ಪಾಲಾಗುವುದನ್ನು ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಇನ್ನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾಗದಿದ್ದರೆ, ತಲಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮರಳುಪಾಲಾದರೂ ಆಗುತ್ತೇವೇನೋ ಅನ್ನೋ ಅನುಮಾನ ನಂಗೆ” ಅಂದ ಚಂದಿ.

ನಾನು, ರಾಜ, ಚಂದಿ—ಪಾಪಯ್ಯನ ದೊಡ್ಡಿ ಬಿಟ್ಟು ತಲಕಾಡು ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆವು.

“ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತೆ ಬಿಡಯ್ಯ” ಅಂದ ರಾಜ, ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಚಿಂತಾಪುರ ಸೇರಿದಾಗ ಮಠಮಠ ಮದ್ಯಾಹ್ನ. ಊರಿನ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ಂಡ್ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಾಹನಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ದವು. ಅಂದು ಚಿಂತಾಪುರದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವೋ ಗೊಂದಲ. ಹೊಸದಾಗಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ವಿಂಗಡಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ—ಮೊದಲನೆಯ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂಭ್ರಮ.

ನನಗೇನೋ ಆದಷ್ಟು ಜಾಗೃತಿ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಚಿಂತಾ ಪುರದಿಂದ ಫಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಕ್ಷೇಮವೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೂ—ಚುನಾವಣೆಯ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಬಿದ್ದು ಹೋದುವು. ಚಿಂತಾಪುರ, ಗೆದ್ದಲಹಳ್ಳಿ, ಟೀಕಾಪುರ—ಈ ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಚಿಂತಾಪುರ ಗುಂಪು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗೆದ್ದಲಹಳ್ಳಿಯವರೂ, ಟೀಕಾ ಪುರದವರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಎರಡೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ವಾದ. ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಸ್ವಗ್ರಾಮ ಪ್ರೇಮ ನಿಜಕ್ಕೂ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವೇ !

“ನಿಜವಾಗಿ ಕಣ್ಣೋ—ಇದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೆಸರಿಗಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾಳಗ ಹೂಡೋದಾದ್ರೆ—ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಚೌ-ಇನ್-ಲೇ ಅಸ್ಪ ಬಂದರೂ—ಏನೂ ನಡಿಯೊಲ್ಲ” ಅಂದ ರಾಜ.

“ಆಗ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆತ್ಮಹತ್ಯದ ಭಯ ಮಾತ್ರ ಉಳಿತು” ಅಂದ ಚಂದಿ.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಈ ಗುಂಪು ಪಂಚಾಯ್ತಿ—ಜನರಿಗೂ ಹೊಸದು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಹೊಸದು. ಗ್ರಾಮ ವಿಂಗಡಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಚಿಂತಾಪುರದ ಗುಂಪು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬ್ಲಾಕು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಬ್ಲಾಕಿಗೆ 304 ಮತದಾರರು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದೇ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗ—ಒಂದು ಬ್ಲಾಕು. ಸೊಸೆ ಮಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಬ್ಲಾಕು. ಒಂದು ಬ್ಲಾಕಿನ ಒಂಭತ್ತು ಜನಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಓಟಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದರೆ—ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ಲಾಕಿನ ಏಳು ಜನ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಸೊಸೆ ಮಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಂಸಾರ ಸಮೇತ ಊರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚುನಾವಣೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವಾಪಸಾಗ್ತಾರಂತೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರು ಚುನಾವಣೆ ಅಂದರೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುವಷ್ಟೇ ಬೆದರಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪುರಾಣವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಚಿಂತಾಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೋಡುವ ಮನಸ್ಸು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯ್ತು. ರಾಜ ಚಂದಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಗಲಾಟೆ ಅಂದ್ರೆ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಸಕ್ರೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಿಗೆ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ—ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಸದ್ವಿಲ್ಲದೆ ಚಿಂತಾಪುರದ ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಹೋಟೆಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ವಾಹನವನ್ನು ಹತ್ತಿದೆ. ತಲಕಾಡು ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗು ದೂರ ತುಳಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಚಿಂತಾಪುರದ ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಹೋಟೆಲ ಬಳಿಗೆ ತುಳಿದೆ. ಒಳ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಚಂದಿ ಇಬ್ಬರೂ ತಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕುಕ್ಕರುಬಡಿದಿದ್ದರು. ಮಂಡಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಕ್ಕರುಬಡಿದಿದ್ದರು.

“ಏನ್ರಯ್ಯ—ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಝಾಂಡಾ ಊರಿದ ಹಾಗಿದೆ. ಏಳಿ ಹೋಗೋಣ” —ಅಂದೆ ಬಿರುಸಾಗಿ.

“ಮಂಡಕ್ಕಿ ತಿನ್ನ ಯ್ಯಾ—ಚೆನ್ನಾಗಿಬೆ ಬಾ” ಅಂದ ಚಂದಿ. ನಾನೂ ಕುಳಿತೆ. ಮಂಡಕ್ಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಘಂಟೆ ಮೇಲೆ ಚಿಂತಾಪುರ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಹಾಗಾಯಿತು. ಜನಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಜೋರಾಗಿ, ಮಾನವಾಗಿ, ನಗುತ್ತ, ರೇಗಾಡುತ್ತ ಓಡಾಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಮತದಾನದ ಬಿಸಿ ಎರಿತು. ಮಂಡಕ್ಕಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಚುರುಕಾಯಿತು. ಮತದಾರರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಮಂಡಕ್ಕಿಯಿಂದಲೇ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಂತೂ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆಲ್ಲಾ ಮತದಾನ ಮುಗಿತು. ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮತದಾನ. ಮತದಾನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಓಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೀಲುಮಾಡಿ, ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಶಾಲೆಯನ್ನೂ ಸೀಲುಮಾಡಿದರು. ಜನರೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹೋಟೆಲು ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಆಷ್ವರಲ್ಲಿ ನಾನು, ರಾಜ, ಚಂದಿ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಪಲ್ಲ ಮಂಡಕ್ಕಿ ತಿಂದಿದ್ದೆವು. ಐದು ಗ್ಯಾಲನ್ ಕಲರ್ ಕುಡಿದಿದ್ದೆವು.

“ನೋಡಯ್ಯ ಕೇಫ. ಈ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತವರು ಹೇಗೂ ಸೋತರು. ಗೆದ್ದವರು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಾ ಬಾಕೀ ಶಿಲ್ಕು ತೆಗೆದಾಗ ಸೋಲನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸೋರು ಈ ಮಂಡಕ್ಕಿಯೋರು” ಅಂದ ಚಂದಿ.

ನಾನು ಚಂದಿಯ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಪುರದ ಮಂದೆಯ ಗಲಾಟೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯ್ತು.

“ಸಂಕಯ್ಯಾ, ನೋಡಿದ್ದಿಯೇನೋ ನಮ್ಮ ವಾಪಣ್ಣ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಂಗಲ್ಲೇ ಮಾಡಿ ಸೊಂಡವ್ವಂತೆ!”

“ಟೀಕಾಪುರದೋರೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಗಿಡ್ಡಣ್ಣನಿಗೆ ನಾನಾ ಹಾಕಿದ್ದು. ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಚಿಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಪೋಟು ಹಾಕಿದ್ದು. ಬಿಡೋ, ಚಿಂತಾಪುರಕ್ಕೇನೂ ಚಿಂತೇನೇ ಇಲ್ಲ!”

“ಹಂಗಾರೆ ಕೆಲ್ಸ ನೆಟ್ಟಗಾಯ್ತು. ಟೀಕಾಪುರ ಬಿದ್ದೋಯ್ತು. ಗೆದ್ದಲಹಳ್ಳಿ ನೂ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಜನ ಪೋಟ್ನಿಲ್ಲಾ ಇನ್‌ವೇಲಿಡ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಾರೆ. ಯಾಕಂದ್ರೆ-ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲೋಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ಮೊಂಬೆಗಳ ಮುಂದೇನೂ ಕ್ರಾಸ್ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂಕುದಿಣ್ಣೆಗಳು. ನಿಂತೋರೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ರಂತೆ. ಎಲ್ಲಿಗೂ ಓಟ್ ಹಾಕ್ಸಿದ್ದೇವೆ ಚಿಂತಾಪುರಕ್ಕೆ ಜೈ ಅನ್ಮೋ—ಭಟ್ಟೇ—ಮಂಡಕ್ಕಿ ತನ್ರಿ—ಕಲರ್ ಒಡೀರೀ!”

ನನಗೆ ಚಿಂತಾಪುರದ ಚುನಾವಣೆ ವರದಿ ಕೇಳಿ—ತಲೆ ನೋವು ಬಂತು. ಹಿಂದೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ನಮ್ಮ ದೇಶ ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ಯವಾಸೇಕೆ. ಆಡಳಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಜನರನ್ನು ಹುರುಡುಂಬಿಸಿದರು. ಈಗ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಜವಾಬ್ದಾರೀನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡೋಣಾಂತ ಸರಕಾರ ಸೂಚನೇ ಕೊಡೋದ್ರಲ್ಲೇ ಈ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೂ ಗುದ್ದಾಟ ಶುರುವಾವ್ರೆ ಈ ಗುಂಪು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವಾಡು ಅಪ್ಪ ಮಗನ ಕೈಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕತ್ತಿಯ ಪಾಡೇ ಸರಿ!

ಚಿಂತಾಪುರದ ಒಬ್ಬಾತ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂಡಕ್ಕಿ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆವು. ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯ್ತು.

“ಏನ್ಸಾರ್, ನಿಮ್ಮೂರು ಕಡೆ ಚುನಾವಣೆ ಇಷ್ಟು ಬಿರುಸಾಗಿರುತ್ತೈ ಸಾರ್?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ.

ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಚುನಾವಣೆಯ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಚಂದಿ ವಿವರಿಸಿದ. ಈ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು 14-15 ಜನರಿಗೆ ಬದಲು ಒಂದೊಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ 60-70 ಜನರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಚಿಂತಾಪುರದವನಿಗೆ ತುಸ ಸಂಕೋಚವಾಯ್ತು.

“ನೋಡಿ ಸಾರ್—ನಾವು ಚಿಂತಾಪುರದೋರು ಇದುವರಿಗೂ ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಇದ್ದು. ಈಗ ಈ ಗೆದ್ದಲಹಳ್ಳಿಯೋರು ಟೀಕಾಪುರದೋರು ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿಗೆ

ಸೇರಿ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವೇಷಾನೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಚುನಾವಣೆ ಮುಗಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಚುನಾವಣೆ ಆಗಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡು ಬಂತು. ಅಂತೂ ಈ ಹಳ್ಳಿಯೋರಿಗೆ ಗಲಾಟೆ ಮುಗಿಯುಲ್ಲ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ” ರಾಜ ಕೇಳಿದ

“ಅಲ್ಲೀ—ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನ ಈ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮೆಂಬರುಗಳು ಚುನಾಯಿಸೋಕೆ ಬದಲು ಜನರೇ ಏಕೆ ಚುನಾಯಿಸಬಾರದು?”

“ಅದ್ದೇಗೆ ಸ್ವಾಮಿ?”

“ಈಗ ನೋಡ್ರೀ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಉಮೇದುವಾರನೂ ಮೆಂಬರಾಗೋಕೆ 5-6 ರೂಪಾಯಿ ಶೇವಣೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದವಿಗೆ. ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸೋಕೆ ಶೇವಣೆ ಜಾಸ್ತಿಮಾಡಲಿ. 25-50 ರೂಪಾಯಿ ಮಾಡಲಿ. ಅಷ್ಟು ಶೇವಣೆ ಕಟ್ಟಿ ಧೈರ್ಯವಿರುವಾತ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಚುನಾಯಿತನಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಈ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಸಮಾದಾನಪಡಿಸೋಕೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಖರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜನರ ಗೌರವ ಸಂಪಾದಿಸಲು ದುಡಿಯುತ್ತಾನೆ”.

“ಷಹಭಾಸ್ ರಾಜ!” ಅಂದೆ.

ರಾಜನ ವಾದ ನಿಜವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

“ಅದೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಸರಿ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚುನಾವಣೆ ಕೂಡ ಯಾಕ್ರೀ ಈ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಚುನಾವಣೆ ಜೊತೆಗೇ ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು? ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚುನಾವಣೆಲಿ ಎರಡು ಓಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಖರ್ಚು ಮಿಗ್ತಾ ಇತ್ತು ಅಲ್ಲವೇ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ ಚಂದಿ.

“ಷಹಭಾಸ್—ಚಂದಿ” ಅಂದೆ.

“Ihanks” ಅಂದ.

“ಅದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ—ನಾವೂ ಕಲೀತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನಾಳೋರೂ ಕಲೀತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಯಾವಾಗ ದೇವರು ಬುದ್ದಿ ಕರುಣಿಸ್ತಾನೋ—ಆಗ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ” ಅಂದ ಚಿಂತಾಪುರದವ.

“ತಥಾಸ್ತು” ಅಂದೆ.

ಚಿಂತಾಪುರದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಚಿಂತಾಪುರದವರಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು, ರಾಜ, ಚಂದಿ ಹೋಟೆಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆವು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಐದರ ಸಮಯ. ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಕತ್ತಲಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಊರು ಸೇರೋಣವೆಂದು ತಲಕಾಡು ಹಾದಿ ಹಿಡಿದೆವು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದಿ ಹೇಳಿದ—

“ಈ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ನಿಜ ಕಣ್ಣೋ. ಉಮೇದುವಾರರಿಗೆ ಯಾರ್ಯಾರ ಬೆಂಬಲವಿದೇ ಅಂತ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾರ್ಯಾರ ವಿರೋಧವಿದೇ—ಅಂತ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ” ಅಂತ.

ಹಾದಿ ಜಾರಿತು.

—“ಕೇಫ್”

ಡೆಲ್ಲಿ ಚಲೋ

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಹೊರಟು ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರೇ. ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಗತ್ತು, ಹೆಮ್ಮೆ, ವ್ಯಾಪಕ, ಟೇಸ್ಟ್ (taste) ರೊಮಾನ್ಸ್ (romance), ಇವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೊಂಬಾಯಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಹೋಗುವುದು ! ” ಹೀಗನ್ನುವವರಿಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂತಲೂ, ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೊಂಬಾಯಿ ಬಲ್ಲವರೆಂತಲೂ, ಈಗಲೂ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆಂಟಸ್ತರ ಬಳಕೆ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಮರಾಠಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರೆಂದೂ, ಮರಾಠಿ ಮಾತನಾಡಲೂ ಬರುತ್ತದೆಂದೂ, ತಾವು “ ಥೂ, ಥೂ, ಮದ್ರಾಸು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಯಾಗಲೀ, ಹೈದರಾಬಾದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಹೋಗುವಂಥವರಲ್ಲ ” ವೆಂದೂ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೈದರಾಬಾದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ! ” ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುವವರು : ತಾವು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನೈಜಾಮಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ನೆಂಟರು ಅಲ್ಲಿನ ‘ ಮುಲ್ಕಿ ’ಯವರಿರುವರೆಂದೂ ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಉಲ್ ಮುಲ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಿರುವರೆಂದೂ ; ಅಥವಾ ತಾವು ಆಂಧ್ರಾಭಿಮಾನಿಗಳೆಂದೂ, ನೈಜಾಮರುಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೈದರಾಬಾದು ಆಂಧ್ರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಮತದವರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ಈಗ ಅದಾಗಿರುವುದು ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ಹೆಮ್ಮೆಯೆಂದೂ, ಅಥವಾ ತಾವು ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದವರೆಂದೂ, ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಪಕ್ಕದಿಂದಲೇ ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಮಹಾ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವಂಥವರೆಂದೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್‌ಟ್ರಂಕ್‌ಲೈ ಹೋಗುವುದು ! ” ಇಂದು ಬಹು ಗ್ರ್ಯಾಂಡಾಗಿ ಕೆಲವರು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಅವರ ಮತ ‘ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ದೇಶ, ಅದರಲ್ಲಿ ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್‌ಟ್ರಂಕ್ ಎಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ರೈಲು, ಹೋದರೆ ಗ್ರ್ಯಾಂಡ್‌ಟ್ರಂಕ್‌ಲೈ ಹೋಗುವುದು ಬಹು ಗ್ರ್ಯಾಂಡು. ’ ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ತಮಿಳಿನ ಪರಿಶ್ರಮವಿದೆ ಎಂದರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ತಾಟೇನುಂಗಿನ

ಮೇಲೆ ಚಪಲವಿದೆ ಅದಕ್ಕರ್ಥ ಮದ್ರಾಸು ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ಮದ್ರಾಸು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲೇ ಓದಿದವರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜಾ-ರಾಣೀ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಸಾಂಡಿತ್ಯದ್ದು ಎಂದೂ, ಇದಲ್ಲದೆ ಇವರು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇಡ್ಲಿ ಭಕ್ಷಕರು (ವಿಜಯವಾಡದವರೆಗೂ ಇಡ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದಲ್ಲ) ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯ ಗ್ರಾಂಡ್ ಜನ ಎಂದೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವರು.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರೇ , ಆದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ?

“ ನಾವು ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು—ಸಿಡಿದದ್ದು ತಿನ್ನುವವರು!” ಎಂದು ದರ್ಪವಾಗಿ ಹೇಳುವವರು ಕೆಲವರು. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಿಂಡಿ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಹೇಳುತ್ತೆ. ಮೊದಲ ದಿನಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಹುಳಿ ಅನ್ನ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಮೊಸರನ್ನ ದಿನಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕುಲಿ ಕೋಡಬಳಿ ರವೆ ಉಂಡೆ, ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಪುಳ್ಳಂಗಾಯಿ ಉಂಡೆ, ಇಂಥವುಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾದವರು. ಇವರ ಟಿಫಿನ್ ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದದ್ದಿರಬೇಕು. ಕಡೆಗೆ ಇವರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ‘ ಬ್ರೇಕ್ ಜರ್ನಿ ’ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯಲ್ಲಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಂಟು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಡೆಲ್ಲಿ ತಲುಪುವವರು. ಇಲ್ಲವೇ ಎರಡೇಕಾದಸಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಶಮೀ ಪ್ರಯಾಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶುದ್ಧ ಉಪವಾಸವಾಗಿ ಒಣಗಣೇಶನಾಗಿ ದ್ವಾದಸೀ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವಂಥವರು.

“ ನಾವು ರೈಲುಪ್ರಯಾಣ ಎಂದರೆ ದಾರೀ ಉದ್ದಾ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು!” ಎಂದೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲ, ಇವರು ಸರ್ವಭಕ್ಷಕರು ಎಂತ! ಇವರು ಮನೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ತಿಂಡಿನ ಹಾಗೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮುಗ್ಗಿಸಿ, ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡುವಂಥವರು. ಕಾರಣ ಇವರಿಗೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕುವ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಅಭಿಮಾನ. ತಿಂಡಿ ಮಾರುವವನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸರಿ. ಬೊಂಬಾಯಿ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ‘ ಭೇಲ್ ’ ತಿನ್ನಲೇ ಬೇಕು. ಕಾಟ್ವಾಡೀ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ಎಳೆನೀರು ಕುಡಿಯಲೇಬೇಕು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ಬಿರಿಯಾನೀ ಭಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕು, ನಾಗ್ಪುರದಲ್ಲಿ ಚನೇ ಚಟ್ ಪಟೇ (ಕಡಲೇ ಗುಗ್ಗರಿ) ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು, ಸೂರತ್ ನ ಕೆಂಪು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕು, ಬಿಟ್ರಗುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟವರುಂಟೇ ಟಿಫಿನ್ ಕ್ಯಾರಿಯರ್ ಊಟಾನಾ? ಚೀರಾಲಾದಲ್ಲಿ ಗೇರ್ ಸೊಪ್ಪು, ಬರೋಡಾದಲ್ಲಾದರೆ ಕಾರದವಲಕ್ಕೆ, ರೂನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನಕೆನೆ, ಮಧುರಾದಲ್ಲಿ ಲಡ್ಡು—ವೇಡಾ, ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟಿಬುಟ್ಟಿ ಕೆತ್ತಳೆಹಣ್ಣು, ಪೂನಾ ದಲ್ಲಿ ಅಂಜೂರ, ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ದಾಲ್ ಮೋಟ್ (ಇದೊಂದು ಬೇಳೆ—ಕಾರಾಸೇವೆಯ

ಮಿಶ್ರ) ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಜಠರಾಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಕೊಡುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೇ ಇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಛೇ, ಛೇ, ! ನಾವು ಡೈನಿಂಗ್ ಕಾರಿನಿಂದಲೇ ಊಟಾ ತರಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋದು. 'ಮೆನು' ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್‌ಡ್ ಆಗಿರಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ತಿಂದುಬಿಡಬಾರದು ! " ಎನ್ನುವವರು. ಇವರು ಪ್ರಯಾಣದ ಟಿಕೆಟ್ ಮಾತ್ರವನ್ನಲ್ಲ ಊಟ ಟೀಗಳನ್ನೆಲ್ಲ 'ಬುಕ್' ಮಾಡಿಬಿಡುವಂಥವರು. ಇಂಥವರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಡೈನಿಂಗ್ ಕಾರ್ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಟೆಪ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಸಲಾಮು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯ. ಇಂಥವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೋ 'ಕಂಪನಿ'ಯ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವರು ಅಂದದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ! ಇಂಥವರು ಪ್ರತಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದಲೂ ಟೆಲಿಗ್ರಾಮುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾ ಕಾರುಬಾರು ಇವರದು. ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಇವರನ್ನು 'ಕಂಪನಿ' ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಎದುರುಗೊಂಡು ಅಶೋಕಾ ಹೊಟೆಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಡೆಗೆ ಡೆಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ: ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಚದರು ತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು. ಇವರಿಗೆ ಹಿಂದೀ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಎಷ್ಟೇ ವರ್ಷ ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯಲಾರದವರು. ಮತ್ತಿತರರಂತೂ ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಸವರು. ಟಾಂಗಾದವನ ಕೂಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಲೆತ್ತಿಸುವವರು; ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶ ಒಂದಕ್ಕಿರಡು ಬಾಡಿಗೆ ತೆರುವವರು.

ಅಂತೂ ಇಂಥವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಡೆಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ರಿಟರ್ನ್ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವವರೆಷ್ಟು ಜನ? ಹೇಳುವವರಾರು ಕಂಡವರಾರು? ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಘಾಟೂ ಇದೆ, ಸೆಕ್ರೆಟೇರಿಯಟ್ಟೂ ಇದೆ!

ಡೂನು.

ಹೋರಿಯಂತಿಹುದಯ್ಯಾ ನನ್ನ ಬರುಡಾನೆ
ಬಿಸಿಲುಮಳೆ ಬಿದ್ದಾಗ ನಾಯ ನರಿಯಂತೆ
ದೇಶವಳಿದು ಕಾಲನ ಕಾಳಿನುಂಗಿದಾಗ
ಎಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರನ ನಿರ್ವಾಣವಾದಾಗ
ಒಂದೆ ಉಳಿದಿದು ಅಯ್ಯಾ! ಅದು ಆಸೆಯಲ್ಲಾ!
ನನ್ನ ನಾನು ನನ್ನದು ಇದೊಂದೇ ಅಯ್ಯಾ!!

ಕೊರವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು

‘U ೨’ ಮತ್ತು ‘ಶೃಂಗ’

ಶೃಂಗಕ್ಕೆ ನೆಳಲಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಯುತು, ತ್ರಿರಾಷ್ಟ್ರ ಶಿಂಗಗಳ ತಲೆನೋವಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಯುತು, ಮಾತುಕತೆಗೆಲ್ಲ ಮಾರಕದ ನೆಪವಾಯ್ತು ಯು-ತು ಶಿವಪೂಜೆ ಯಲಿ ಕರಡಿಯಾಗಿ ಬಂತು ಯು-ತು; ಈ ಯು-ತುವಿನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಶೃಂಗದಲಿ ‘ತೂ ತೂ’ ಆದುದನಾರೂ ಮರೆಯಲಾರದೆಂಬ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಡದು, ತಂತ್ರ ತೊಲಗದು. ಮೋಸ ಕುಹಕ ಕುಭಾಷೆ ಬಿಡದನ್ನ ಕ್ಕ ನೀವೆತ್ತ ಶೃಂಗವೆತ್ತ ಹೋಗಿರೋ ಮರುಳುಗಳೇ. U ೨ ಹಾರಿದುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಒಪ್ಪುವ ತನಕ ಶೃಂಗದ ಮಾತೇ ಬೇಡವೆಂದು ಕಟು ನುಡಿದ ಕಾಮ್ರೇಡ್ K ಯನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯನು ಬಳಿಯಲು ಬೇಡ, ಬಲೆಯಂತೆ ಹೂಸಿಕೊಂಡಿವ್ವುದು ಹುಸಿ. ಏನು ಫಲ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನ ಕ್ಕ? ಒಮ್ಮೆ U ೨ ಹಾರಿದ್ದು ನಮಗರಿಯದೇ ಎಂಬರು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ನೀತಿಯೇ ಅದೆಂಬರು. ಒಂದೆ ನಾಡಲು ಹೋಗಿ ಒಂಬತ್ತನಾಡುವ ಡಂಬಕರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಎನಿಸುಕಾಲ ಕಲ್ಲು ನೀರೊಳಗಿದ್ದರೇನು? ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲದೆ? ಎನಿಸುಕಾಲ ಶೃಂಗದ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿದರೇನು? ಚತುರ್ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಗಗಳಿಗೆ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನ ಕ್ಕ ಮೊಣಗೈಗೆ ಬೆಲ್ಲ ತಾಗಿಸಿದಂತಾಯಿತಯ್ಯ ಸಮ್ಮಿಟ್ಟು ಗಿಟ್ಟದೇ ಹೋಯಿತಯ್ಯ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ವಚದಲ್ಲಿ ಕಾಳಕೂಟ ತುಂಬಿ, ನಯನದಲ್ಲಿ U ೨ ಚಿತ್ರಗಳ ತುಂಬಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುವ ಭೀತಿ ತುಂಬಿ, ಕಿವಿಯಿಲ್ಲಿ ಏಕರ ಅವಹೇಳನ ತುಂಬಿ ಕಾಮ್ರೇಡ್ K ಎಬ್ಬಿಸಿದನೆಂಥ ದೊಂಬಿ ಎಂದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಶಿಂಗಗಳು ಕೈಕೊಡಹುವುದ ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ನಯವಿಲ್ಲದ ಶೃಂಗವೆಲ್ಲಿಯದಯ್ಯ! ನಯವೇ ಸೌಹಾರ್ದದ ಮೂಲವಯ್ಯ! ಅಂತಿಲ್ಲದ ಶೃಂಗ ಸುಮ್ಮನಯ್ಯ ಕಾಮ್ರೇಡ್ Kಯ ಹಯ ವರಟುತನ ಶಾಂತಿಗೆ, ಶೃಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಯ್ಯ ಎಂದವರು ಗೊಣಗುವುದ ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಗೆ ಪಂಚಮದಳವನ್ನಿರಿಸಿ ಹಾಲೆರವರಯ್ಯ, ಪರರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇಹುಗಾರ ವಿಮಾನವೊಂದು ಗಡಿದಾಟ ಬಂದರೆ ರಾಕೇಟುಗಳಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಜಗವೇ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸುವರಯ್ಯ! ಅವರಿವರ ಅಂತರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕುವವರು, ಹೆರರು ತಮ್ಮ ನೆರಳ ಮೇಲೆ ಹಾದರೂ ಸಹಿಸರಯ್ಯ ಎಂಬನು ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಆರು ಮುನಿದು ಎಮ್ಮನೇನು ಮಾಡುವರು? ಇಂಪೀರಿಯಲಿಸ್ಟುಗಳು ಮುನಿದು ಎಮ್ಮನೆಂತು ಮಾಡುವರು? ನಿಮ್ಮ ಬಾಂಬು ಬಾಂಬರುಗಳ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ಪುಟ್ಟುಕ್ ಆಕಾಶ ನೌಕೆಗಳಲಿ ಕುಳಿತು ಜಗವ ಸುತ್ತುವಗೆ U-2 ಗಳೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲವೆಂದು K ಕೇಡೇರಿಸುವುದ ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ಶೃಂಗವೇನಾದರೇನೋ? ದಿಕ್ಕಿಗೊಂದು ಮುಖವಾದವರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಹಾವ ಹಾವಡಿಗನ ಸ್ನೇಹದಂತೆ ಎದೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಹಗಿಯೇ ಆದಬಳಿಕ ಶೃಂಗದ ಬಿನ್ನಾಣವೇಕೆಂದು ನಭಕ್ಕೆಸದ ಕೈಗಳ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

ಶೃಂಗದ ಚಿಂತೆ ನಮಗೇಕಯ್ಯ? ನಮ್ಮ ಗಡಿಯ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆ? ಹಿಮಾಲಯ ದಕ್ಕುವುದೇ ಹಗಲು ದರೋಡೆಯಾಗುವುದೇ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ ಹಾಸಲುಂಟು ಹೊದೆಯಲುಂಟೆಂದು ನಮ್ಮ ವಾಚಾಳಿಗಳು ಕೊಂಚ ತೆಪ್ಪಗಾದುದ ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಕೊರವೇಶ್ವರ.

—ರಾಮಿ

“ಇನ್ನೋಲೆನಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದಾಗ ಟೀಕು ಕತ್ತಿಸಿ ಆಭ್ಯಾಸ ಇದೇರಿ.”

ಗಾಂಪರಗುಂಪು

“ ಏರೋಡ್ರೋಮ್ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟಲ್ಲಿ ”

ಬೊಂಬಾಯಿ ಸಾಂಟಾಕ್ರಾಸ್ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಮನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಪರೋಡಿಯರು ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಮಂಚದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾಪೀಡಿತರಾಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಹಾರೋಪ್ಲೇನು ಹತ್ತಬೇಕಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಎಂಟುಘಂಟೆಯಾದರೂ ಈ ಮಹಾರಾಯ ಎದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂಭತ್ತರ ಸಮಯಕ್ಕೆ AII ಕಟಾಂಜನದ ಬಳಿ ಇರಬೇಕು. ಸಾಮಾನು ಇಸಮುಗಳ ತೂಕವಾಗಬೇಕು, ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನಿಗೂ ಗುರ್ತಿನ ಚೀಟಿ ಅಂಟಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಕೆಸ್ಟಮ್ಸ್‌ನವರು—ವೈದ್ಯ ಇಲಾಖೆ—ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಆದ ಮೇಲೆ ವಿಮಾನ ಹತ್ತಬೇಕು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೆಲಸ ಆಗುವುದಿದ್ದರೂ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲೂ ಮಲಗಿದ್ದುದು ಗಾಂಪರಗುಂಪಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಇದ್ದ ಜವಾನನಿಗೆ ಈ ಇಸಮುಗಳು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಅನುಮಾನ ಬಂತು. ಪ್ರಯಾಣಿಕರುಗಳನ್ನು ಹಾರೋಪ್ಲೇನಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಸಲಾಮು ಹೊಡೆದು ಕೈ ಒಡ್ಡಿ ಭಕ್ಷೀಸು ಬೇಡುವುದು ಆ ಚಪ್ರಾಸಿಯ ಕೆಲಸ. ಈ ಭಕ್ಷೀಸು ಬೇಡಿಕೆ ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ. ಕಡಿಮೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು. ಕೊಡಲು ಕಾಸಿಲ್ಲ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?—ಗಾಂಪರೋಡಿಯರೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕು.

ಆ ಚಪ್ರಾಸಿ ಗಾಂಪರೋಡಿಯರ ರೂಮಿನ ಬಳಿ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು. ಸದ್ದಿಲ್ಲ—ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಗೊರಕೆಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಬಂತು. ಇವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮು ಸಾಗಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಭಕ್ಷೀಸು ಸಿಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಬಾಗಿಲು ತಳ್ಳಿದ—ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೇಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಸರ್ವೀಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂತಹ ದೃಶ್ಯ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಪ್ಪರಪಲ್ಲಂಗ ಬಿಟ್ಟು ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಈ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುವರೋ ಎಂದು ಒಳಗೆ ನಕ್ಕ—ಆ ನಗುವಿನ ಹಿಂದೆ ಮಹತ್ತರ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಬಂತು. ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕ. ಸೊಗಸಾದ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೋಲಿಂದ ರಪ್ಪನೆ ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ

ರಾಚಿದ. ಮಂಕ ಮಡೆಯರು ಬೆಚ್ಚಿ ಎದ್ದರು—ಮರುಳ ಮಡ್ಡಿಗಳು ಹೌಹಾರಿ ನೆಗೆದಿದ್ದರು. ಗುರು ಗಾಂಪರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಧಡೀರ್ ಎಂದು ಎದ್ದು ಮೇಲಿದ್ದ ಮಂಚದ ಅಂಚು ಬಡಿದು ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿದರು.

“ ಉತ್ತೊ—ಉತ್ತೊ ಟೀಮ್ ಹೋಗಯ ”—ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಆತ.

“ ಏನಪ್ಪ—ಏನಯ್ಯ—ಅವರೇ ನಮ್ಮನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ನಿನ ರೂಮು ಅಂತ ನಾವು ಅರಿಯುವು—” ಮರುಳ.

“ ಬಾತ್ ಕರ್ನೇಕ ಜರೂರತ್ ನಹಿ—ಜಲ್ದಿ ತಯಾರ್ ಹೋನಾ ಏತೊ ಹುಕುಂ ಹೈ ”—ಎಂದು ಹೊರಡಲು ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಆತುರ ಪಡಿಸಿದ.

“ಮಂಕಾ—ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಕೊಡು —ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು. ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗಾಗ ದರೆ ಬಾಯಿ ತಾನೇ ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ.”

—ಮಂಕ ಪರ್ದಿನಿಂದ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದು ಆ ಗೂರ್ಖನಂತಿದ್ದ ಆಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೇಜಿಗೆ ರಪ್ಪನೆ ರಾಚಿ—“ ಏಕ್—ದೋ—ತೀನ್—ಚಾರ್—ಪಾಂಚ್ ”—ಎಂದು ಗಾಂಪರೊಡೆಯರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರ ಸಮೇತ ಎಣಿಸಿದ ಆತ.

“ ಮಂಕಾ—ಪಾಂಚ್ ಅಂತಾನೆ—ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸು—ಹಾಳು ಇವನ ರೂಮು ಯಾಕೆ AIIನವರು ಕೊಟ್ಟರು....ಕೊಟ್ಟು ತೊಲಗಿಸು ನಾಲ್ಕು ”

—ಎಂದರು. ಮಂಕ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಮೀಸೆ ತಿರುವಿ.

“ ಪಾಂಚ್ ಅದ್ಮಿಕು ಡಿನ್ನರ್ ಕು ಬೊಲ್ತೆಹೈ—ಇರೆಸ್ವೊರೆಂಟಾಕು ಅನ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ್ ”

—ಎಂದು ಸಲಾಮು ಹೊಡೆದು ನಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ ಆ ಗೂರ್ಖ. ಈ ಮೂರ್ಖರು ಗೋರ್ಖಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತರು. ಅವ ಎಣಿಸಿದ್ದು ಜನನ್ನ—ಬಂದದ್ದು ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮಂಕ ಮರಳನನ್ನು ಬೈದ—ಮಡೆಯ ಮಡ್ಡಿ ಗೆ ಎರಡು ಮಡಗಿದ—ಗಾಂಪರೊಡೆಯರೇ ಸ್ವಯಂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೈದರು.

“ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ್—ಅಂತ ಅಂದು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿನೂ ಕಸಿದು ಹೋದ ನಲ್ಲಾ ಈ ಫಕೀರ್ ಸಾಬಿ ”—ಎಂದೆಂದುಕೊಂಡು ಗುರು ಶಿಷ್ಯರು ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಬರಲು ಫಲಹಾರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಹಾಕಿದ ಹೊಳೆವ ಕುರ್ಚಿ ಮೇಜುಗಳು—ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧಾರಿಗಳಾದ ಬೇರರುಗಳು—ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿ

ಬಿಟ್ಟು ತಿಳಿನೀಲಿ ಹೂವಿನ ಹಳದಿ ಫರದೆಗಳು—ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿದ್ದ ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳು. ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಕಾಣದ ಇಂತಹ ನವನವೀನ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ವಾಪಸ್ಸು ಹೊರಡೋಣವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕಸಿದ ಗೂರ್ಖ ಅಲ್ಲೇ ಬಂದ.

“ ಆಯಿಯೆ—ಮಹರಾಜ್—ಇದರ್ ಆಯಿಯೆ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ್ ”—ಎಂದು ಅತಿ ವಿನಯದಿಂದ ಗಾಂಪರೊಡೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ನೊಗಸಾದ ಬಿಳಿಯ ಬೆಡ್ ಸೀಟ್ ಹಾಸಿದ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಕೂರಿಸಿದ. AII ಕಟಾಂಜನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಚೀಟಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ ಕಳೆದು ಹೋಗದಿರಲೆಂದು ಹ್ಯಾಟಿನ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆ ಚೀಟಿ ಮುಂದು ಮಾಡಿದ ಮಂಕ. ಆ ಏರೋಡ್ರೋಮ್ ರೆಸ್ಟೋರಾದ ಮ್ಯಾನೇಜರು ಬಂದು “ ಗೂಡ್ ನೈಟ್ ಸರ್—ವೆಜಿಟೇರಿಯರ್ ಆರ್ ನಾನ್ ವೆಜಿಟೇರಿಯರ್ ”—ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಅವತ್ತಿನ ಅಡಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟು. (menu card) ಇವರ ಬಳಿ ಒಬ್ಬ ಬೇರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋದ.

ಈ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ ಗಾಂಪರೊಡೆಯರಿಗೆ ರಾವು ಬಡಿದ ಅನುಭವ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಉಡುಪಿನ ಎತ್ತರದ ಸುಂದರ ಆಳು ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಸಲಾಮು ಹೊಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಲಿದ್ದ ತಿಂಡಿ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಮಂಕ ಒಂದೇ ನೋಡಿದ. ಗುರುಗಳು ಏನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಮಣೆ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ ಇವರು ಇನ್ನೂ ಊಟದ ಮನೆ ಒಳಗಿದೆ—ಅಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಹಾಕಿ ಬಡಿಸುವವರೆಗೆ ಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಕೂರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದರು ಆ ಗಾಂಪರು.

“ ಚಿಕನ್ ಸೂಪ್ ? ”....ಬೇರರು ಕೇಳಿದ

No....ಸೋಪ್—ತರ್ಕಾರಿ—ವೆಜಿಟಿಬಲ್ ಗುರುಗಾಂಪರ್ ನೋ ಈಟ್ ಲಾಲ್ ತರ್ಕಾರಿ ”

“ ಧ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಸರ್....” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಡು ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದ. ಮರುಳ ಧೈರ್ಯದಿಂದ “ ರೈಸ್—ಪಪಡ್—ಮೊಸರ್ ಬಸ್ ” ಬರೀ ಅನ್ನ ಮೊಸರು ಸಾಕು ಎಂದ.

“ ಕರಿ—ಕರಿ—?? No ? ”—ಬೇರರ್.

ಗಾಂಪರೊಡೆಯರು ಈ ಬೇರರನ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತರು. “ ಬೇಡ—ನೋ—ಕುರಿ—ನೋ ಕುರಿ ನಾವು ಬರೀ ಕರಿಬೇವು—ಕೊತ್ತುಂಬ್ರಿ—ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಳಿ ಪೀಪಲ್

No ಕುರಿ ಕೋಳಿ ಬಿಸಿನೆಸ್ ” ಆ ಬೇರರು ಏನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ ಹೊರಟೇ ಹೋದ.

“ ಶಿಷ್ಯರಿರಾ—ನಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ? ನಾವೇಕೆ ಆಂಗ್ಲೀಜಿಗಳ ಸಿನ್ನು—ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಈ ಬಾಕು—ಚಂಚ—ಪೊರ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಿ ಬಾಯಿ ಕೊಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? ಎಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ಮೊಸಾಯಿಕ್ ನೆಲ—ಕರೀ ಮರದ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಕುಡಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಕಿ—ದೊಡ್ಡ ಧಳ ಧಳಿಪ ಪಾವಿನ ಕಂಚಿನ ಲೋಟಾದಲ್ಲಿ ತಣ್ಣನೆಯ ತಿಳಿ ನೀರು ಇಟ್ಟು ಬಡಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸು—ಹಿಂದೀಯರಾಗಿ ಈ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಅನುಕರಣೆ ಯಾಕೆ?—ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆದು ಡೆಲ್ಲಿಯ ಸಂಚಾರ ಸಚಿವರಿಗೆ ಬಂದು ಅರ್ಜಿ ಗುಜರಾಯಿಸು ಮಡೆಯಾ? ”—ಎಂದು ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ತಪೂರ್ಣ ಇಂಗ್ಲೀಷೂ—ಇತ್ತ ಅಚ್ಚ ಭಾರತೀಯವೂ ಅಲ್ಲದ ಎಡಬಿಡಂಗಿ—ಅಂಧ ಅನುಕರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಪರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯೊ ! ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳಿದರು.

ಬೇರರು ಪಿಂಗಾಣಿ ತಟ್ಟೆ—ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರ ನೀರು ತಂದ. ದೊಡ್ಡ ಪಿಂಗಾಣಿ ತಾಬಾಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ—ಹುಳಿಯೆ? ಎಂಬಂತಿರುವ ಕರಿ—ಹಪ್ಪಳ—ಪೂರಿ—ಪಲ್ಯ ತಂದಿಟ್ಟ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖ ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಮರುಳ ಅನ್ನದ ಇಡೀ ತಾಬಾಣ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿಕೊಂಡು—ಬದಿಯ ಕರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುರುವಿ ಕೊಂಡು ತೋಳು ಮಡಿಸಿ—ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಲೆಸಿ ಕೈಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಜಗಳ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

“ ಮರುಳಾ—ಟೇಬಲ್ ಮ್ಯಾನರ್ಸ್ ನೆನಪಿರಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಪರವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲೂ ಹೀಗೇ ಮಾಡಿಯ. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನ ಹುಳಿ ಬರೊತನಕ ನಿನಗೆ ಅವಸರವೆ? ”—ಎಂದು ಗುರುಗುಟ್ಟಿದರು ಗುರು ಗಾಂಪರು.

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಧ್ಯೆ ಅನ್ನದ ತಾಬಾಣ ಇಟ್ಟು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮುಂದಿರುವ ತಟ್ಟೆಗೆ ತೋಡಿಕೊಂಡು ಹುಳಿ ಬೆರಸಿ ತಿನ್ನಲು ತಂದಿಟ್ಟ ಅನ್ನದ ಇಡೀ ಪಾತ್ರೆ ತನ್ನದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಲೆಸಿ ಮೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮರುಳ. ಗಾಂಪರೊಡೆಯರು, ಮಂಕ, ಮಡ್ಡಿ, ಮಡೆಯರುಗಳು ತಮಗೂ ಒಂದೊಂದು ತಾಬಾಣ ಅನ್ನ ಹುಳಿ ಬರುವುದೆಂದು ಕಾದಿದ್ದರು. ಮರುಳ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡದೆ ಕಬಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

“ ಬೇರರ್ ”- ಕೂಗಿದರು ಗಾಂಪರು.

“ Yes Sir ”—ಬಂದ ಬಂಟ.

“ ರೈಸ್ ಜಲ್ದಿ ಹಮ್ ಸಖಾಕು ತಾವಾನ್ಯೆಟ್ ಲಂಡನ್ ಹಾರ್ನ್ ಹೈ—ಅಬ್ಬಿ ಬಹೂತ್ ಕಾಮ್ ಹೈ ಜಲ್ದಿ ಕರೋ ”—ಎಂದರು. ಅವನು ಹೋಗಿ ಮ್ಯಾನೇಜರ ನನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಮ್ಯಾನೇಜರು ಮರಳನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಗಲೆಂದು ತಂದ ಅನ್ನ ಹುಳಿ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಆಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ನೋವೂ ಇತ್ತು ಆ ಮ್ಯಾನೇಜರನ ಮುಖದಲ್ಲಿ—ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಈತ ಎಂಬ ನಗುವೂ ಸೇರಿತ್ತು. .

“ ಮಾಫ್ ಕರ್ನ್—Excuse me Sir, ರೈಸ್ ಫರ್ ಆಲ್—ಆಲ್ ರೈಸ್ ಈಟಿಂಗ್ ದಟ್ ಜಂತಲಮನ್ ”—ಎಂದು ಮರುಳನೇ ಎಲ್ಲರ ಅನ್ನ ಮುಗಿಸುತ್ತಿರುವ —ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಅನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಒದಗಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

“you Served only one Marula what about us? Complain AII”—ಎಂದು ಮಡ್ಡಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿದ. ಮೊದಲಿತ್ತ ರೈಸೇ ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಗೆ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು. ಬೇರರಿಗೆ ಬೇಸರದಿಂದ “ ತಂದು ಬಡಿಸುಬಿಡವ್ವಾ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಮ್ಯಾನೇಜರು ?

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ತಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇರರೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸಿದ. ಹುಳಿ ಯನ್ನು ಬಡಿಸಿದ. ಕಲೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೋರ್ಚು ಚಂಚಗಳು ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟವು ಮರುಳನಂತೆ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲೇ ಕಲಸುವ ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ಚಾಕು—ಚಂಚವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು—ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದಂತೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೇಗಿದರು.

ಐಸ್ ಕ್ರೀಂ—ಹಣ್ಣುಗಳು—ಕಡೆಗೆ ಕಾಫಿ—ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದು ಎದ್ದಾಗ ಬಡಿಸಿದ ಬೇರರುಗಳು ಮಿಲಿಟರಿ ಸಲಾಮು ಹಾಕಿ ಕೈ ಒಡ್ಡಿದರು ಬರೀ ಭಿಕ್ಷೆ—ದಕ್ಷಿಣೆ—ಸಾದಪೂಜೆಯ ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಗಾಂಪರು ಟಿಪ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಕರೆತಂದ ಗೂರ್ಖ ಮತ್ತೆ ಬಂದ. ಅವನು ವಿಷಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಕನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು

“ ಮಂಕೋಜಿ ಸಾಬ್—ಇದರ್ ಎ ಬೇರರ್ ಕು Tips ದೇನ—ನಹಿತೊ ಬೀಡಾಮೆ ಫಾಲಿಡಾಲ್ ದಾಲ್ ಕೆ ಸತಾತಿ ”—ಎಂದ

“ ಗುರುಗಳೇ ಇವರಿಗೂ ಶಾಂತಿ ಆಗಬೇಕಂತೆ. ಇಲ್ಲೆ ಇದ್ದೆ ಸಾವು ”

“ ಎಷ್ಟಂತೇ ”

“ ಕೊಟ್ಟೆಷ್ಟು—ಹತ್ತು ಹತ್ತು ನಯೆಪೈಸೆ ಸಾಲದೆ ? ”

“ ಇವನಿಗೇ ಈ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟು ತೋರಿಸಿದವನಿಗೇ ನಾಲ್ಕು ಕೊಟ್ಟೆ ಇನ್ನು ಅನ್ನ ಹಾಕಿದವನಿಗೆ ಎಂಟು ಬೇಡವೆ ? ”—ಗುರು.

“ ಗುರುಗಳೇ ಇರೋ ಹಣವೆಲ್ಲಾ ಟೆಪ್ಪಿಗೆ ಆದರೆ ನಾಳೆ ಲಿಪ್ಪಿಗೆನು ಮಾಡುವುದು ? ”—ಮಂಕ.

“ ಲಿಪ್ಪ್....ತುಟ.... ಅದಕ್ಕಾಕೆ ದುಡ್ಡೂ ಪೋಲಿ ”—ಮರುಳವಾಣ.

—ಗುರುಗಳು ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ತುಟ ಆಡಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ ತುಟ ಮೇಲೆ ನಾಲಿಗೆ ಆಡಿಸಿದರು. ಲಿಪ್ ಸಿಂಪತಿಯೇ ಈ ಕೊರಮರಿಗೆ ಟೆಪ್ಪು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಕೊಟ್ಟರೆ ಪೂರ್ತ ಅನ್ನ ತಿಂದ ಮರುಳ ಮಾತ್ರ ಟೆಪ್ಪು ಕೊಡಬಹುದು ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೊಗಸಾದ ಬೀಡಾಗಳನ್ನು ತಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬೇರರ. ಫಾಲಿಡಾಲ್ ಹಾಕಿದ್ದರೆ! ಹಾರೋಪ್ಲೇನಿನಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹಾರುವ ಬದಲು ನೇರ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮಂಕ ಯೋಚಿಸ ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬೀಡಾಗಳನ್ನು ಬೇರರಿಗೇ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಹೇಳಿ. ಟೆಪ್ಪು ಬದಲು ಸ್ವಯಂ ಗುರುಗಳು ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಲಿಪ್ ಸಿಂಪತಿಯೊಡನೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಮ್ಯಾನೇಜರಿಗೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ಇಂಗಿನ ವಗ್ಗರಣೆ ಇಲ್ಲ, ಹುಳಿಗೆ ಖಾರ ಸಾಲದು, ಹೋಳು ಏನೋ ವಾಸನೆ ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಆ ಮ್ಯಾನೇಜರು “ಹೋಳು ಮೀನಿನ ಹೋಳು, ಮೀನು ವಾಸನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ವಾಸನೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?”

—ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಗಾಂಪರೊಡೆಯರಿಗೆ ಮೀನು ರುಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನ ಮೀನು ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ತರ್ಕಾರಿ ಎಂದು ತಿಂದಿದ್ದರು. ಅದು ಮೀನು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳಸಿ, ಉಬ್ಬಳಿಕೆ ಬಂದು, ಬಳಬಳ ವಾಂತಿ ಆಗೋಯಿತು. ರೆಸ್ಟೋರಾದ ಮೊಸಾಯಿಕ್ ನೆಲದಲ್ಲಿ ವಾಂತಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಗಾಂಪ ರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಸಾಮಾನು ತೂಗಿ, ಟೀಕೆಟು ನೋಡಿ ಸಾಗುಹಾಕುವ A I I ಕಟಾಂಜನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದರು.

ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿನ ಗೂರ್ಖ ಆಗಲೇ ಸಾಮಾನು ಸಾಗಿಸಿ ತಂದಿದ್ದ. ಜೇತರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸಂಜೆಯ A I I ನೌಕರ ಮತ್ತೆ ಈ ಗಾಂಪರ ಗುಂಪು ಕಂಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದ.

—ದಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ್

ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ !

ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಂದೇ ನಮಗೆ ಕಲ್ಪಿರಿ !

ತ್ರಿವೇಣಿಯವರ ಜನಪ್ರಿಯ ಕೃತಿ

ಅ ಪ ಜ ಯ

ತ್ರಿವರ್ಣ ಹೊಸ ಮುಖಚಿತ್ರ

ಬೆಲೆ : ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ

ನಾ ಕ್ಷಾ ತ್ಕಾ ರ

ತ್ರಿವರ್ಣ ಮುಖಚಿತ್ರ

ಬೆಲೆ : ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ

(ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ

ಪಾ ತ ರ ಗಿ ತ್ತಿ

ಹೊಸ ದ್ವಿವರ್ಣ ಮುಖಚಿತ್ರ

ಬೆಲೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ

(ಜನಪ್ರಿಯ ಮುದ್ರಣ)

—ಇತರ ಹೊಸ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು—

ದೇವನ ಹೆಂಡ—ಬೀCHI

೨ ೫೦

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೆಡೆಗೆ—ಕಟ್ಟಿಮನಿ

೨ ೦೦

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಗಳು—(ಭಾಗ ೨) ನರಸಿಂಹಯ್ಯ

೨ ೦೦

ತಿಂದುರಸಾಯನ—ಬೀCHI

೨ ೫೦

ಮಿಸ್ ಇಂಡಿಯ-ಎ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ ೧-೨೫ * ದೇವರ ಕೂಸು-ಪುರಾಣಿಕ ೨-೦೦

Loveಮ್ಯಾರೇಜ್-ಎ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ ೨-೨೫ * ಅಭಯ-ನಿರಂಜನ ೨-೦೦

ಧರ್ಮ ಕ್ಲಾಸ್ ನೇಟಿಂಗ್‌ರೂಂ-ಬೀCHI ೧-೦೦ * ನುಡಿಮುತ್ತು-ಉಮಾಸತಿ ೨-೫೦

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೃತಿಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ

ಸು ದ ರ್ಶ ನ ಪ್ರ ಕಾ ಶ ನ

ತಾರಾನಿವಾಸ

ತಿಪಟೂರು.

For 3 way Beauty Treatment....

RAJA
SNOW

AMLA HAIR OIL , KASTURI SOAP

MANYAM & CO BANGALORE MADRAS MADURAI BOMBAY

VITOFERRIN

HYDRE INDUSTRIAL & TESTING LABORATORY LTD MALLSWARAM BANGALORE

ವೈಟೋಫೆರಿನ್

(ಆಧುನಿಕ ಶಕ್ತಿನರ್ಧಕ ಟಾನಿಕ್)

ಇದರಲ್ಲಿ "ಎ" "ಬಿ" ಮತ್ತು "ಡಿ" ಎಂಬ ವೈಟಮಿನ್‌ಗಳೂ, ಐರನ್, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಮುಂತಾದ ಲೋಹ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ತಾಮ್ರವೂ, ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಬಾಸಾರ, ಜೀನುತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಒಂದು ಅನ್ಯತಪಾನ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಹಶಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಔಷಧಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಇದೆ. ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಎದ್ದವರಿಗೂ, ಬಸುರಿ ಬಾಣಂತಿಯರ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯಕ್ಕೂ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಔಷಧ. ಸೇವಿಸಲು ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

ಕಯಾರಕರು:

ದಿ ಮೈಸೂರು ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರಸ್ಟಿಂಗ್

ಲ್ಯಾಬೋರಟರಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್,

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ - - - ಬೆಂಗಳೂರು 3

Printed by B. S. Iyengar, Bangalore City

Publisher—B. N. Gupta.

Editor—M. Sivaram